СИГНАЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Государственная ордена Ленина библиотека СССР имени

Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Кіиранди 15 февраль № 14 (2226) 1959 шу

Мах 20 кеп.

Нохч-ГІалгІай республикера къахьегамхой доккхийча толамашца кхоачашдергда вай ворхІ шерарча плана хьалхарча шера сийдола декхараш

Семилеткан хьалхарча шера план толамца кхоачашъе

Сийлахь-воккхача Ленина вІашагІъеллача Сийдолча Коммунистически партен хьалхленца адамий истори доладеннача хана денз цІаккха а цхьанна а мехка ца хиннача тайпара боахам тоабара а культура лакхъяра а йоккхий коталонаш йоахаш сиха, дика, масса а оагІорахьара тоалуш хьабоагІа вай Советски воХ. Советски мехка бахача къахьегамхой хьал-торо а культура а мохк тоабаларга хьежжа тоалу, лакхлу.

ДІахо йодача хана кхы а сихагІа, кхы а дикагІа масса а оагІорахьа къахьега нах партІата а боахаш, дегІа боагІаргболаш ба вай мохк. Из гойт ССКП XXI-ча съезде чІоагІъяьча ворхІ шерарча плано. Цу планах берига а Советски мехка боахам хІанз бар миссел шиъ гаргга хинна тоалургба, цунга хьежжа тоалургда къахьегамхой хьал-торо, цар культура, иштта кхыдола тІулакхаш.

Ший низага а хьалкъалга а хьежжа болх бича сага мел эша хІама шортта хьалургдолча, ираз долча коммунистически обществе бода никъ шера хьабеллаш я ворхІ шерара план.

ВорхІ шерарча планах чІоагІа дегІайоагІаргъя вай Нохч-ГІалгІай республикан промышленность а. 1965-ча шера цо хьадош дола хІама 1958-ча шера хьадьчул 2,2-ззеи дукхагІа хургда. ВорхІ шера промышленность тоаярна 7,5 миллиард сом дохийтаргда, из да цул хьалхарча ворхІ шера дахийтачул шозза дукхагІа, хІаьта цу ахчагІа кхаь миллиардал дукхагІа дола ахча мехкдаьттан промышленность тоаерга дахийта лерхІ.

Сийдолаш доккхий декхараш латт вай Нохч-ГІалгІай республикан къахьегамхошта хьалхашка семилеткан хьалхарча шера — укх 1959-ча шера.

1958-ча шера вай орригача республикан промышленностага дІадахийта ахча 545,4 миллион сом даде, 1959-ча шера планах дІадахийта лерхІар 707,4 миллион сом да. Промышленноста валовой продукци 1958-ча шераца нийсйича укх шера 8 процент лакхлургья. Къахьегама овсарле болх беш волча цхьан сага сих вай республикан еррігача промышленносте 2,3 процентн совнархоза промышленносте 2,5 процентн лакхъе лаьрхІай.

Доккхий балхаш а сийдола декхараш а латт вай республикан юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка семилеткан хьалхарча шера. Юртбоахам дІахо дегІаболабарна деча балхашта юкъе керттера болх ба ялат хьувкъадар.

Укх кердача 1959-ча шера Нохч-ГІалгІай Республикан къахьегамхой декхарийла ба, юкъера лаьрхІача цхьан гектара тІера 15 центнерал кІезигагІа хургдоацаш ялат чу да. Берригача а оахача лаьттан 25—30 процента тІа дІаде лерхІ аггара дикагІа, беркатегІа дола ялат — хьажкІаш.

Юртбоахама кертера декхар — ялат хьувкъаделга укх шера кхоачашце хІанзалехьа даь дукхха а балхаш да. Толамца дІадийна даьннад гурахьа дІадув ялат, бІаьстн дІаде мел дезача ялата еррігача а колхозаша, совхозаша фу кийчдаьд, дІадувча дукхагІа долча ялата аьха лаьтта кийчдаьд. Кхы дІахо а дукхха де дезаш балхаш а да. Ремонт яь, цун дикал чІоаггІа техка, кийчье еза, трактораш, ялаташ дІадув машинаш, юртбоахама кхашка болх беча мел эшаш йола кхыйола, машинаш. ХІанзехьа а вІашагІйохка а царна эшаш бола хьехам бенна а кийчье еза бІаьстн болх бергбола бригадаш. Беррига а болх ІилмО, агротехнико маяхара кхоачашбергболаш кийчо е еза. Минеральни удобрени а кхо а дилла, лаьтташ хьаьнде деза. Дила йиш йолча хий дуллилга вІаштІехьа даккха деза. КІотаргаш а петараш а йолча моттигашкара уж дІа яьха, къона лаьтташ, баьш, ялаташ дІаде кийчде деза. Юртбоахама лаьттанца-ра балхаш юхьье денз йистедаллалца машинашца дергдолаш, балха овсарле лакха хургйолаш, вІашагІдохка деза.

Ялаташ дІадерал совгІа, кхы а дукха балхаш да юртбоахама къахьегамхошта укх шера де дезаш. Дулх доаккхилга 56 процент, оалхазарий дулх доаккхилга 15-зза, шура йоаккхилга 20 процент, тха лоргилга 7 процент, фуаш гулделга 56—57 процент лакхде лерхІ укх шера. Цунца цхьана, Іатто луш йола шура юкъера лаьрхІача 2100—2200 килограмм хургйолаш, цхьан котамо ду фуаш бІаьннел кІезигагІа хургдоацаш, цхьан устагІана тІера доаккхаш дола тха 4,1—4,2 килограмм хургдолаш балхаш де лерхІ укх шера.

1959-ча шера доахан 6,5—8 процент дукхагІа хургдолаш дебаде лаьрхІад, царца детта доахан 14,6 процент а дебадеш. ХІаьта, къахарч 6—7 процент, жа 11—12 процент, оалхазараш 49 процент, боабашкаш 51 процент дукхагІа хургйолаш болх бе беза.

Укх шера чуоттадаь тоа а даь, паччахьалкхенна дІадала а цунга дохка а лаьрхІа да 21 эзар бежан 1958-ча шераца нийсдича 160 процент, 94 эзар устагІа иштта нийсдича 189 процент, 79—80 эзар хьакха — 210 процент, 1500 эзар коатІара оалхазар — 439 процент.

Из болх кхоачашбе 1959-ча шера 50 эзар гектар фуал яьккхача хьажкІаштеи, 32 эзар гектар силосан хьажкІаш дІае лаьрхІай. Цул совгІа, цхьадола ялаташ а хІамаш а чуийцачул тІехьагІа доакъарийна 15—20 эзар гектар хьажкІаш кхы а я дІае лаьрхІа.

Уж дукхха доккхий балхаш, хьалха дІадахача шерашкарчул а дикагІа, доккхийча толамашца вай кхоачашдергхиларах а цунга хьежжа къахьегамхой бахар-хьал а культура а лакхлургхиларах а шеко яц.

Цхьабакъда уж коталонаш яха къахьега деза. Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша, фабрикашта, заводашта, колхозашта, совхозашта, кхыча предприятешта хьалхле лелаераша еррига уйла а низ а тІабахийта беза болх дикагІа вІашагІболлара. Болх дика, латтІа вІашагІбеллача из ханнахьа а дика а кхоачаш хул.

Тайп-тайпара балхашка хьежжа тайп-тайпара бригадаш вІашагІйохка еза, эшаш йола техника а кхы хІама а царна дІа а енна. ВІашагІйохка еза коммунистически хьисапе болх бу бригадаш, къаьстта чІоагІа гІо де деза цар балха. Предприятешта, колхозашта, совхозашта, бригадашта, звеношта, къаьст-къаьстача болхлошта юкъе шера йоаржае еза социалистически яхь. Къаьст-къаьстача къахьегамхочун вахарга-леларга, цунна эшачунга хьожаш ладувгІаш, мамогга цунна новкъостал деш хила веза хьалхле лелаер. Ара, кхашка болх беш йолча совхозий, колхозий бригадашка дуа хІама, культурни салаІа моттиг вІашагІйолла еза. Баьча балха нийсен биззаи мах бе а цунах доагІар ханнахьа дІадала а деза.

Цу тайпара болх вІашагІбеллача толамца кхоачашъюлургья семилеткан хьалхарча шерара план.

РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла бахийта оттабаь вай депутаташ

АЛМАЗОВ ІАДДАЛИЙ ИЛЕЗ

Алмазов Іаддалий Илез 1899 шера ваьв Нохч-ГІалгІай АССР Наьсарен районерча Буро-кІалха ахархой дезалашка.

ЗІамигасаг вар из Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци йоалача шерашка. 1917 шера ший лоІамах гІалгІай ЦІегвардейски бригадан мугІарех дІа а кхийтта, Къилбаседан Кавказе Советски Іаьдал чІоагІдара тІехьа латаш хилар нов. Алмазов, цул тІехьагІа 1921 шера денз 1924 шерага кхаччалца ЦІе Эскар кхачанца Іалащдеча Наркомпроде болх бир цо.

1924 шера денз 1930 шерага кхаччалца кооперативни системе тайп-тайпарча гІулакхаш тІа хиннав нов. Алмазов. 1935 шера Советски Союза Коммунистически парте вода из.

Партийни организацес, къона коммунист деша, хьаькъал эца безам болаш хилар керкал а даь, гІишлоний материалий Промажадеме Ростове-на-Дону а цул тІехьагІа Мехкдаьттан академе Баку а деша вохийт из. Дийша йистеваьнначул тІехьагІа «Малгобекнефть» яхача тресте бурув деттача Участкови инженерралла, «Грознефтеразведкан» треста управляюще заместителлеи цул тІехьагІа управляющеллеи болх баьб цо.

1939 шера денз 1943 шера кхаччалца «Грознефте» электроразведочний балхий конторан директор волаш болх баьб нов. Алмазовс.

Сийлахь-боккха Даьхен тІом даьттача шерашка НГІАССР моттигерча промышленностен управлене шин шера инженерралла болх баьб Іаддалий Илеза.

1944 шера денз 1956 шерага кхаччалца Гурьевски областе бурув деттача инженерралла болх беш а, хІаьта 1956 шера Казахстанерчеи Туркменерчеи СССР Іилмай Академен экспедице деча бурув тохара балхашта хьалхле лелаеш а хиннав Іаддалий Илез.

1957 шера май бетта СССР мехкдаьттан промышленностен Министерствос хьалхьожаваь Грозне юха а вена, «Старогрознефть» яхача мехкдаьттан промыслови управленен бурув деттача конторан директора заместителлла болх бе волавелар нов. Алмазов.

VI-гІча партийни конференце ССКП Нохч-ГІалгІай обкома членалла хержар нов. Алмазов, хІаьта пленумо ССКП обкома бюрон членалла а хержар.

1958 шера март бетта Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла хержар из. Лакхехьарча Совета хьалхарча сессе НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума председателлла хорж из.

Нов. Алмазов РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттаваьв № 815 йолча МагІалбика хоржамий округе гІолла «Малгобекнефта» мехкдаьттан промыслови управленен хьалхарча промыслани, Сунженски районерча «Путь к Коммунизму» яхача колхозеи, Наьсарен районерча «Назрановский» яхача совхозеи Ачхой-Мартановски районерча «Лермонтовский» яхача совхозеи коллективашкара.

ЗОТОВ ЕВГЕНИЙ НИКОЛАЕВИЧ

Зотов Евгений Николаевич ваьв 1918 шера Ростовски областа Миллерова яхача городе. Цун дай гІулакхера нах хиннаб. Къахьега волавеннав из 1936 шера. 1937 шерагара 1941 шерага кхаччалца из дэша ваьгІав Грозненски мехкдаьттан институте. Студент волаш Советски Союза Коммунистически парте вахар из. 1941 шера Советски Эскаре вигар из. Цо дакъалаьцад мохкдІалацархошта гитлеровцашта духьал тІемаш деча.

1944 шера эскарера чов а хинна цІавеча, Грозненски мехкдаьттан институте дІахо дийша а дийша, из йистеяьккхачул тІехьагІа 1945 шерагара 1948 шерага кхаччалца Грозненски мехкдаьттан Іилман-тохкама институте хьалхагІа инженерал а тІехьагІа эІамагІа вола Іилман болхло а волаш болх баьб цо.

Къонача специалисто нов. Зотовс къахьегамца института коллектива юкъе ший сий даьккхар, хІаьта 1948 шера из кулгалдеча партийни балха—ГрозНИИ первични партийни организацен секретаралла хержар. Мехкдаьттан промышленносте керда технологически процессаш вІашагІъеккара а юкъе яхьарна а института коллектива болх дика ховш лела бора цо. 1951 шера нов. Зотов хорж ССКП Сталински райкома шоллагІа секретаралла. 1952 шера Грознен коммунистий боккха тешам белар цох, партен Грозненски горкома секретаралла из харжарца. 1956 шера нов. Зотов чІоагІву ССКП Нохч-ГІалгІай обкома промышленно-транспортни отдела заведующелла, хІаьта 1958 шера из хержар ССКП Грозненски горкома хьалхара секретаралла.

Нов. Зотовс дукха теркам бу общественно-политически балха, промышленность дегІайоалаярна, къаьстта мехкдаьттани химический а йоалаеш, гор. Грозне вахара эша тІирсаш хьалдарна а из тоаярна а.

Евгений Николаевича Зотова сий ду партийнии советскии активо. Из ва ССКП Нохч-ГІалгІай обкома бюрон члени къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета депутати.

Партени правительствони заданеш дика кхоачашъярах нов. Зотовна «Красная Звезда» яха ордени 1941—1945 шерашка Сийлахь-боккхача Даьхен тІем тІа Германел котдовларах» йола медальи еннай.

Нов. Зотов «Старогрознефта» нефтепромыслови управленен йиъла гІча промыслани Шалински районерча «Шалински» яхача совхозеи коллективаша РСФСР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара № 814 йолча Старопромысловски хоржамий округе гІолла кандидат оттаваьв.

РСФСР Лакхехьарча Советеи моттигерча Советашкеи депутаталла бахийта оттабаь кандидаташ харжархошца вІашагІкхетар

Нов. Алмазов Іаддали Плезаца харжархой вІашагІкхетар

12-ча феврале Наьсарен районера харжархой вІашагІкхийтар РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат волча Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председателаца нов. Алмазовца.

Доверенни болча нн. Бизяновси Азаниевси нов. Алмазова биографи а йийца харжархой тІахьийхар партен а вай Даьхен а тешшамерча воІа нов. Алмазов Іаддали Илеза хоржамаш деча дийнахьа — 1-ча марта массане а кхадж тасса, аьнна.

Цул тІехьагІа къамаьлаш даьча нн. Албогачиев Хаматхана, Евлоева Любас, Гагиев Мухтара, Шадыжева Лидас, Гилисханов Мовлат-Гире, Девришевас, Волниковс дег тІара хьаллаьцар доверенни болчар баьб тІахьехам, хІаьта нов. Алмазовгара дийхар района юрташка электрофикаци е, хий хилийта, наькъаш тоаде, керда школаш хьалъе, лорий гІулакх делга тоаде новкъостал дар.

Харжархоша боккхача безамца тІаийцар цул тІехьагІа къамаьл даь РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат вола нов. Алмазов Илез.

Нов. Алмазовс харжархошта дег тІара баркал аьлар селла чІоагІа шийх цар тешам боларах. Партена а халкъа а гІулакх деш сай са а хьинар а кходерг дац аз, аьлар нов. Алмазовс. Цо харжархошта дош делар цар шийна тІадехка гІулакхаш кхоачашдарна ший беррига низ тІабохийтаргхиларах.

Нов. Зотов Евгений Николаевичаца харжархой вІашагІкхетар

10-ча феврале Шалински района Колхозное яхача юрта клубе харжархой вІашагІкхийтар РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат волча ССКП Грозненски горкома хьалхарча секретараца Евгений Николаевич Зотовца.

Къамаьл даьча доверенни волча Колхозненски юкъерча школан хьехархочо Гончаренко Михаил Терентьевича нов. Зотова лоацца биографи а йийшар хоржамаш хулча дийнахьа — 1-ча марта партен а вай Даьхен а тешшамерча воІа Зотов Евгений Николаевича кхадж тассар хьаллацара юртарча библиотекан харжархой тІа а хьийхар.

Нов. Гончаренкос даь къамаьл хьаллаьцар юртарча библиотекан заведующес нов. Жаглинас.

Къамаьл даьча харжархоша Шабиевс, Дениченкос, Кулика, Калинкина, Салтаевс шоай кандидата тІадиллар Колхозное яхача юрта керда школа, интернат, клуб, амбулатори, кхыйола, культурни-вахара учреждене хьалъе новкъостал делга, бахача наха кхачан а кхыдола а товараш лоатталелга тоадар.

Къамаьл даьча нов. Зотовс харжархошта дег тІара баркал аьлар селла боккха тешам шийх боларах, хІаьта цар тІадехка гІулакхаш кхоачашдарна ше ца кховеш къахьегаргхиларах уж теша а бир.

М. ТКАЧЕНКО:

ХІара бІаь жийгара—160 Іаьхар

ССКП XXI-ча съезда историческн соцамаша чІоагІа дегаш ура а оттадаь, мамогга дукхагІа юртбоахаман продукташ яхара тІехьа къахьегаш ба вай мехкара къахьегамхой.

Наурски районерча Ленина цІерахча юртбоахаман артелера цІихеззаь волча жа-Іуно новкъоста Солнышкина декхар тІаийцад укх шера хІара бІаь жийтара 160 Іаьхар кхебе, аьнна. Из сий дола декхар цо кхоачашдергхилар шеа дац.

Соахкарчул шозза дукхагІа

Укх деношка Наурски районе хиннача колхозашкарча хьакхарчи коа тІара оалхазараши леладеча фермай болхлой совещане тІа берригаш а раьза а болаш оттадаьд 1959-ча шера кхаьба йорста а яь паччахьалкхенна 5000-нел кІезигагІа йоацаш хьакхарч яла, аьнна, хІара хьакха центнерал чухьнахьа а хургйоацаш. Ужаш соахкарчул шозза хинна ца Іеш дукхагІа хул.

Семилеткан задани 3,5—4 шера чухь

ЧІоагІа уйла тІаяхийта еша а еш Іома а ю ССКП аргІан йоацача XXI-ча съезда материалаш Къилбаседан-ХІирий АССР Ардонски района «Осетия» яхача юртбоахама артела членаша.

20-нел совгІа бола агитатораш — хьехархой, юртбоахама специалисташ, партийнии советскии болхлой колхозникашта, хьайбаш леладеча фермай болхлошта, механизаторашта, ахархошта нов. Н. С. Хрущева доклади 1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегІаболабара контрольни цифраши йовийташ ба.

ССКП XXI-ча съезда соцамашта жоп луш ялат, дулх, шура кхыйола продукташ яха доккхий декхараш шоашта тІаийцад артела членаша.

— Семилетка тхона дукха деза гІулакх да, — аьлар кхашка болх беча 4-ча бригадан бригадира Урумовс собране. — Халкъа вахара-хьала партес денна ю йоакхо я семилетка тІа. ВорхІ шера план кхоачашйича, советски халкъ ваккхий коммунизманга бодача новкъа гаьна хьалхашка дарца. Из бахьан долаш пхьошаш хьал а хьекха, къахьега безам ба.

ДІадийнар дика хьувкъийтара тІехьа лоаттабу кхоачашдергхилар ДІаболабеннаб кхаш хьаьндеш латт, дІадув фу цІендеш да, бІаьстн кхашка бе безача балха мел эша еррига а боахаман инвентарь кийчъяь яьннай.

Съезда соцамаш тІа доккхача гІулакхашца жоп дала чІоагІо яьй артела хьайбаш леладераша а, бІаь гектар даьттан тІара лаьрхІа дІадахача шера хинначчул семилеткан хьалхарча шера дулх доаккхилга 30 центнери шура йоаккхилга 40 центнери лакхдергда.

— Чуоттаяь йорста а яь, паччахьалкхенна дІалургья 4000 хьакха, 6000 бежан, 50000 боабашк, — аьнна дІаяздаьд «Осетия» яхача колхоза хьайбаш леладераша шоай декхараш тІа.

Паччахьалкхенна хІанзехьа а дІаденнад хьалхара бІаьш центнераш дулх. Хьалхарча квартале артело дІалургда жхы а 1200 центнер хьакхий дулх.

Яхь лаьцарашта юкъе хьалха латт соахка январь бетта яьккхачул укх шера январь бетта лоархІам боллаш дукхагІа шура яьккха Аза Гогичаева, цхьан бетта 300 хурск кхеаь Лиза Лолаева, кхы дукхха бараш а.

— Семилетка задани 3,5—4 шера кхоачашъергья! Иштта чІоагІо яьй тха юртбоахама артела къахьегамхошца. Из гІулакх чакх а доаккхаргда! — аьлар колхоза партийни организацен секретара Григорий Кудзоевс.

Микрахарча кІувсаш дерий къахьегама толамаш

Дагестански АССР-ча кІувсаш деча Микрахски артела 32 шу даьннад. Цу хана чухь къахьегамхохоша — торянкаша эзараш дола хоза кІувсаш даьд. Республике дейза ца Іеш, гаьнна арахьа а довз уж кІувсаш.

ССКП XXI съезда соцамаш мамогга кхоачашдеш боахк уж хІанз. Январь бетта планах 300 кв. метр кІувс бе безача 349 кв. метр баьб цар. П. Ратимова керте латта комсомольско-кагирхой бригада я хьалхале дІахьор. Болх 130—140 процент кхоачашбу яхьа юкъе хьалхле дІахьоча Альфият Агиевас, Бажи Исмаиловас, Наимат Исмаиловас, Сабият Пирметовас, Шовахир Фейзуллаевас, Хюризада Агаширинова-с,

Советски армен а тІема-форда флота а 41 шу дизарга

Н-ски танкови даькъерча салтий, сержантий, эпсарий еррига уйла а гІулакхаш а тІема товзал а политически кхетам а лакхбара тІадерзадаь да.

ТІема говзалаш Іомаярна а политически кхетам лакхбаккхарна а цун дика каялар бахьан долаш цу даькъа округан ТІема Совета карара-кара телаш йола ЦІе байракх еннай.

Сурта тІа: тактически ученеш йолча хана подразделенерча тІемахоша топаш мишта кхийсай доашхаш воал капитан В. С. Орлов, В. Кошевон, В. Егоровен сурт. ТАСС фотохроника

Коммунистически хьисапе къа а хьега даха а даха

ПРИМОРСКИЙ КРАЙ. Спасски районерча «Червонная заря» яхача колхоза шурий-товарни ферма крае дикагIа ярёх я. Доккхий доахан тIехьарча 5 шера шозза гаргга дийбад укхаза. XIанз артеле 100 гектар лаьттанна лаьрхIа 27 етт ба.

ДIаяхача гурахьа колхозе хIара бежанна лаьрхIа чуеллай хьажкIехи клеварахи, хьажкIехи сояхи яь 23,5 тонн силос. Хьайбаш дизза Iалашдаь да гIожача доакъарца а. Цо торо лу бIарчча шера шура дукхагIа яккха.

Дукха ха йоацаш «Червонная заря» яхача колхоза комсомольски-кагирхой фермах коммунистически къахьегама коллектив аьнна цIи тиллай. Хьайбаш леладераша лаьрхIад балха а, вахара а колхозникашта хьоккам тела, шоай балха говзал массазза а лакхъе. ДIадахача шера хIара Iаттагара 4220 килограмм шура яькхай цар. Паччахьалкхенга дулх дохкара план 1958 шера ноябрь бетта 111 процент кхоачашйир цар. Толамаш доахаш дIадоладаьд керда 1959 шу а.

СУРТА тIА: «Червонная заря» яхача колхоза ферман красни уголоке. Зоотехник П. С. Руденко хьайбаш леладерашца заняти еш воалл.

Н. Назарова сурт. ТАСС фотохроника.

Владимира гIо дир новкъосташа

Ше 7 класс яькхха ваьлча «Красный молот» яхача заводе балха вахар Владимир. Укхаза балха волча чов а хинна из больнице уллаш Iурра палате чувера кхо саг. Дворников Михаил Васильевичи, Георгиев Анатолий Александровичи, Ободин Николай Яковлевичи. Уж Василеца цхьана балха хинна нах бар.

Михаил Васильевича аьлар:

— Тхона дика хов, Владимир, хьона мишта хала да. Тхо а болхлой да, тхо дика кхет дукха езача профессех валар мел хала да. Хинна даьннаноа да хIама дац. XIанз хьа деналга хьежжа хургда гIлаьхх. Тхона хезадар хьо укх шера техникуме деша вахав, аьнна. Из дика гIулакх да. Хьай сакхетам лакхбе беза. XIаьта оаха новкъостал дергда хьона кхы цхьаькха говзал Iомае. Цу ханалехьа хьа кулг а дерза мег, юха а станока тIа оттаргва хьо...

Из могадир Георгиев Анатолий Георгиевича.

— Керттера дар гIайгIа ца яр да. Вахар дика ма-дий. ЧIоагIача сага массазза а ший никъ кororгба.

Из къамаьл деча хана Владимира коалора хIара дош массаза оал ший низех тешам чубоссилга, ше завода кхы а накъаваргхилар.

Уж дIабахча, Владимир гIертар цаI токарь, вож слесарь, хIаьта кхоалагIа вар контрольни мастер хиларал совгIа царех фу доал ха. Мелла чIоагIа це уйла йича а уж коммунисташ хиларал совгIа хIама кораданзар цунна царех доаллаш.

Из хилча денз диъ шу даьннад. Ший новкъосташта ма хетта денал долаш хилар Владимир.

Больницера ара а ваьнна, 24 шу даьнна Владимир ше инвалида книжка бе деллача воханзар. Кладовщикал балха а ваха тIагIертта деша волавелар из. Дукха ха ялалехьа нормировщикал, тIаккха цеха диспетчерал болх бе могаш хилар из. XIаьта дукха ха йоацаш цеха начальника приказах из хьалха фрезеровщик хиннача цеха мастерал хьожаваьв из.

Комсомолец Косенко Владимир массайолча хана цеха коллектива общественни пахара юкъе дакъа лоацаш хиннав. Из хиннав комсорг, пенгазета редактор, цеха комсомольски бюрон член, участке агитатор.

...Тхона из вайзар партен Ленински райкоме. Из укхаза венаьар Советски Союза Коммунистическ партен членалла кандидата карточка хьаэца. Аз хьаттар цунга хьан еннай хьона парте вахI рекомендацеш, аьнна. Владимира жоп делар. «Комсомольски организацеш, са воккхагIа волча шин новкъоста, тешаме а нийсхо лелаеш а волча шин коммуниста Оболдин Николайси Георгиев Анатолиси еннай» — аьнна. TIаккха кIезига уйла а яь тIатехар цо: «Нагахьа санна со парте водаш согара бокъо йийхаьларе аз аргдар: «Аз дош лу хьона коммунистий парти са дог мел детталуча хана адамле кортамукъа даккхара а башха дика коммунистически общество хьаяра а Iа лоаттабечI къевсаме дакъа лоацаш со хургхилара»..

Иштта чIоагIа тешавеш цо из аларо дагадохийтар комсомолец Косенко Владимир бокъонца юла коммунист хургхиларах шеко йоацилга.

А. ГЛАЗОВ.

Укх деношка республикан агитпункташка

Агитпункто болх дика бу

Грозненски района № 1 йолча шури совхоза агитпункт чуяр партIата а сийрда а цIа да. Кхоачам хиллал истолаш, гIандаш долаш, газетий, журналий подшивкаш, эша литература долаш, хьалтеха лозунгаш, плакаташ доахкаш, дика кийчъяьй из агитпункт.

Советски наьха толамаш, юрта боахама дикагIа болча болхлой опыт дунен халкъашта юкъера гIулакхаш дувцаш газеташ тIара материалаш чуйола папкаш я. ССКП XXI-ча съезда материалаш йовзийташ сурташ доахк хьалтеха.

Агитпункте болх беш справкай стол да, харжархочо даьча хаттара жоп лурдолаш.

Дика болх беш ба агитатораш С. Хаджибеков, П. Я. Ракита, В. Н. Ширин. Цар харжархошта довзийт партени правительствони соцамаш, РСФСР-а Лакхехьарча Советеи моттигерча Советийн депутаталла бахийта оттабаьча кандидатий биографеш.

Дукха ха йоацаш нов. Хаджибековс хьайбаш леладерашта йийцар совхоза ворхI шера план. Цо йийцар ворхI шерара план ханал хьалха кхоачашъе декхараш тIаийца совхоза дикагIа йола дояркаш, цар балха опыт.

ССКП-а XXI-ча съезда соцамаш дувцаш, уж совхоза вахарца а цун хьайбаш леладерий, кхашка болх берий, механизаторий декхарашца а дувзаш, дояркашта дика беседа йир нов. Ракита. Цо харжархошта йовзийтар РСФСР-а Лакхехьарча Совета депутатий № 814 йолча Старопромысловски хоржамий округе гIолларча кандидата партен Грозненски горкома хьалхарча секретара нов. Зотова а Грозненски района къахьегамхой депутатий районни Совета депутатий кандидата шури совхоза дикагIа волча комбайнера нов. Воробьева а биографеш.

№ 1 йолча шури совхоза къахьегамхой дика кийчлу РСФСР-а Лакхехьарча Советеи моттигерча Советашкеи къахьегамхой депутаташ харжа деча хоржамашка.

А. СОРОКОУМОВ.

Совхозерча агитпункте

Укх тIеххьарча хана ший болх дикка тоабаьб Грозненски района шурий совхоэерча агитпункто. Агитпункта заведующи волча нов. Сосуновс керттера уйла тIайохийтар новкъоста Н. С. Хрущевс ССКП XXI-гIча съезде яь доклад болхлошта дIайовзийтара, цо массане дика кхетаергйолча тайпара ювцар СССР халкъа боахам дегIабарах йола цифраш.

XIанз, РСФСР-а Лакхехьарча Совете а моттигашкарча советашка а хулча хоржамашка кийчлуча деношка хоржамех лаьца лекцеши, докладаши, беседаши ю коммунисташа. Цу тайпара беседа йир харжархошца хьехархо волча Мусаев Хьасана. Агитпункте болхлой гулбеннача къамаьл дир совхоза болхлочо Карнилова Александрас. Ший балха опыт йийцар старши чабана Герасименко Михаил Дмитриевича.

Агитпункте хадданза болх беш йолча коллективаца 63 саг ва. Царех дукхагIчар бригадашка а хьайбаш кхоабача фермашка а беседаш ю.

Агитпункто ше беш бола болх совхоза партбюрос оттаяьча планах бу. Агитпункт чуйола цIа хоза кийчдаь да. Цу чу хьалтеха доахк СССР халкъа боахам дегIабарах йола перспективаш йовзийташ, ворхI шера чухь совхоза боахам мелла дегIабоагIаргба хьахьокхаш йола лозунгаш, плакаташ, диаграммаш. Хоржамаш дувцаш дола литература, газеташ, журналаш да агитпункте, столсправок да. Шоаш ца кхеташ дола дешаш дIаязду къахьегамхоша, цул тIехьагIа беседаш еча хана жоп лу царна. Хадданза оттадаь дежурство да.

Шоай мукъа ха совхозерча агитпункте йоакх Грозненски районерча шурий совхоза болхлоша.

Ж. МАХМАЕВ

Дика вIашагIбеллаб болх

Грознен Орджоникидзевски райнерча № 18 йолча юкъерча школен здаье кийчъяьй агитпункт. Дика вIашагIбеллаб цигарча агитатораша харжархошцара агитационни болх. Кхаст-каста лекцеш еш беседаш ю цар харжархошца. Агитационни болх агитпункте баь а ца Iеш харжархой квартирашка чуувтташ цига беседаш а еш лелабу агитатораша. Хiара агитатора ше-ший квартал я дIачIоагIъяь. Цар кхетабу бахархой меххашта юкъерча гIулакхех, советски хоржамий системах, и кх. дI.

Бахача наха дика сийдеш, шоай агитационни болх дика лелабеш ба агитатораш-хьехархой Г. М. Григорьевах Л. С. Прохоренкон. Цар геттара дика лелабу ха яхача боккийхча нахацара агитационни болх.

Агитпункте агитаторашта долча новкъостала йола уголок кийчъяьй. Цига агитаторашта эшаш дола литература довзийташ тематика, таиш-тайпара политически литература да. Хiара агитатор лекцена, беседана дика кийчвала таро я агитпункте.

ХАСАНОВ.

Дика хьокхамаш даьхараш

Коммунистически къахьегама участок, аьле цIи йоаккх хIанз «Старогрознефта» мехкдаьттан промыслови управленерча 3-ча участках. Цу участке хьалха латт мастера Хачатуровс кулгалду операторий коллектив ССКП аргIан йоацача XXI-ча съезда сийна яьржача социалистически яхье планал совгIа съезда совгIата лаьрхIа 2 эзар тоннал тIех мехкдаьттеи, мехкдаьттанга дIабода мах лохбарца 130 эзар сом ахчен кходаьд. Дикка йIаьхьяьй болх бу ха.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) операторашц: Водолазко, Кайдалов, Рагожин, Степанов, Семенченко, участкан мастер Хачатуров.

Плиев И. сурт.

Советски кхалсаг

Царизмани шарIатеи Iазапа кIалдаьттаб нохчийн гIалгIайн лоаман кхалнах вурийттлагIча шера Октябрьски социалистически революцес мукъа баххалца йолча хана. Маьре бахалехьа дай мукъахи маьре бахачул тIехьагIа моарой мукъахи хиннаб кхалнах, шоай дезала юкъе а обществе а цхьаккха бокъо а йоацаш. Деша, культурни гIулакхаш Iомаде гIерташ бола кхалнах дына духьала а ба даьла воацча нахах а ба яхаш бала бахьаш хиннаб царга.

Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци яьнначул тIехьагIа Iазапа кIаллаьтта кхалнах мукъа а баьха, цхьатарра бокъо еннай царна, производственни а общественно-политически а балха юкъе эзаб уж. XIанз дукха ба нохчийн гIалгIайн кхалнах партийни, советски, боахама балхаш тIа а болаш, шоай болх нийса дIабахьа ховш. Иштта я, масала, ССКП Ножай-Юртовски райкома женотдела заведующи йола къона коммунистка Мусаева Мария, Наьсарен райкома женотдел заведующи Евлоева Люба, здравоохранен Министерстве кадрай отдела заведующи М. Албогачиева, иштта кхыбараш а. Лораш, хьехархой, агрономаш, предприятешка станокаш тIа, колхозашкеи совхозашкеи бригадираш, звеньевойш болаш балхаш деш дукха ба нохчийн гIалгIайн кхалнах. Лораш ба Новрбиева, Межидова, Кодзоева, Тангиева Таира, иштта кхыбараш а. TIехдика къахьегарца шоашкара хьокхам луш ба Урус-Мартановски районерча «Горец» яхача совхозе доярка лла болх беш йола Кадиева Тамара «Ингушски» совхозера доярка Галаева Зина, иштта кхы дукхха бараш а.

Цхьабакъда хIанз а чIоагIа да Нохч-ГIалгIай къамашта юкъера къаьнара, хIанзарча заманца тардала йиш йоацаш дола законаши гIулакхаши. Цар Іоаткъамана кIалхара ца боалалуш, халкъа пайда лургболча къахьегама, общественни вахара юстар боахаш дукха кхалнах ба нохчехи гIалгIаехи. Масала, Шалински районерча совхоза 4-гIча отделене духхьашха вIашагIъеллар хьакхарч кхоаъа ферма. Цига свинарка лла балха ера нохчо Идрисова Макка. Цхьаь яц цига Макка. Ферме дукха ба нохчий кхалнах. Идрисовас ший мар а дIачувигар ше йолча ферме болх бе.

ССКП райкомашкарча женотделий декхараш да кхалнаха юкъе беш бола хьехама болх овлангара денз эргабоаккхилга мамогга духхагIа царна шоай меттала лекцеш ешилга, докладаш, беседаш елга. Къахьегаме а общественни вахара а нохчехи гIалгIаехи болча кхалнахага дикагIа дакъа лаций а лакхерча балхаш тIа уж утттабе а беза. Царех дикагIа бараш комсомоле а парте а дIаийбе беза.

ССКП райкомашн женотделаши декхарийла я нохчийн гIалгIайн кхалнаха культура а балха говзалаш а Іомаяра новкъарло еш долча хIамашца къахетам боацаш къовсам лоаттабе.

А. УЖАХОВА,
ССКП Нохч-ГIалгIай обкома инструктор.

Агитатора новкъостала

Мишта вIашагIъелла а хьан доал деш а я советски паччахьалкхе

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцес паччахьа Iаьдало къамаш теIадеш хилар кхы цIаккха а хургдоацаш дIа а даьккха Россерча халкъашта корта мукъал, цхьатарра бокъо елар. Къамий цхьоагIо, вошал, барт хиларца гора Коммунистически партена къамаш корта мукъа хилара никъ. Из никъ хьабийлар Советски Iаьдал котдаларо.

1917 шера ноябра бетта, Халкъий Комиссарий Совето тIаийцача Россерча къамий бокъонех йолча Декларацe тIа хьакхайкадир Россера къамаш цхьатарра бокъо йолаш а шоай лоIамах а хилар, дIа а къаьста шоай паччахьалкхе йилла бокъо йолаш уж хилар.

Дунен тIа эггара хьалхара советски республика Российски Советски Федеративни Социалистически Республика (РСФСР) яр. 1918 шерарча Конституцес маяххара из хьаьяьр корта мукъача къамий, корта мукъа цхьоагIо из хиларца. Российски Федерацен тIехьа хьалха хиннача Российски имперен территоре тIа хьахилар Украински, Белорусски, Азербайджански, Армянски, Грузински иштта кхыйола республикаш. РСФСР паччахьалкхе вIашагIйолларо хьокхам белар царна.

Советски халкъий хьашташа, юкъарча революционни гIулакхаша тIахьехар уж вIашагIкхета. Вахаро ше дIадехар из.

1922 шера 30 декабре Российски Закавказски Федерацена Украинский, Белорусский республикаша цхьоагIон договор а даь хьайр цхьа паччахьалкхе — Советски Социалистически Республикай Союз. ССР Союза Исполнительни Комитет хержар.

ДIахо йодача хана керда советски республикаш хьаярца шеръелар ССР.

XIанз СССР-е чуйоагIа 15 союзни республика.

СССР—доттагIал долаш а, цхьана къахьегаш а, цхьатарра бокъо йолаш а долча халкъий дезал ба.

Дукхача къамий советски паччахьалкхе дегIайоагIаш ленински къамий политика дIаяхьарца Коммунистически партес хила мел деза хьалаш оттадир мехка деррига къамаш политически, экономически, культурни хьакъехьа дегIадахкарна, эггара хьалха тIехьа диса хиннача къамашта а оттадеш. Халкъий цхьатарра бокъо хилар Iалашдера къамий Iаьдала органаши, культурни учрежденеши хьаярца, къамий кадраш кийчъярца.

ССР Союз а цунна чуйоагIаш йола хIара союзни республика а шоай лоIамах йола паччахьалкхенаш я.

Еррига советски республикаш цхьатарра бокъо йолаш я. Союзни республикашка паччахьалкхен Iаьдал цар халкъий кара да, цар доал ду шоаш хержача цу территоре тIа йизза да йолча Советашка гIолла.

XIара союзни республикан ший Конституци, ший Iаьдала лакхехьарг органаш, ший герб а байракх а я, цо чIоагIъю ший паччахьалкхен план, бюджет, ший законаш арадоах. Союзни республика раьза йоацаш цун территори хувца йиш яц.

XIара союзни республика бокъо йолаш я, Союзера дIаяла. Цун бокъо я юкъарчал доацаш доазол дехьарча паччахьалкхенашца гIулакхаш леладе, царна соглашенеш е, дипломатически консулоки викалаш дIа-юха ахийта.

Еррига союзни республикай цхьатарра экономически лард—боахама социалистически системеи социалистически доалахьеи я. Цар массане а дика дегIаена индустрии юрта боахами ба. Цхьабакъда хIара союзни республикан экономика ший эргало йолаш я. Цун доархIам а беш союзни республика, къамаII кадраш дегIаяхьарга хьежжа цар бокъонаш а шеръю.

Къаьстта бокхха доархIам болаш да тIеххьарча хана Коммунистически партес союзни республикай бокъонаш шеръеш а боахама доал дара цар доархIам лакхоеш а чакхдоаха балхаш. Халкъий боахама Советаш яхкарца союзни республикай кара дIаеннай дукхагIа йола промышленни предприятеш.

Цу дерригнеша а доархIам боллаш шерозьб союзни республикай боахам, цар суверинитет, вIаши бола тешам чIоагIбаьб.

Цхьайолча союзни республикай территоре тIа керттерча къамал совгIа кхыдола къамаш а дах. Цар а шоай автономи я.

Советски автономи кхетаю моттигашка Iаьдала, суда, администрацен органаш, школаш, общественни-политически просветительни учрежденеш яхкарца, общественно-политически вахара деррига доакъошка цу къаман наьна моттбувцарца.

Автономен эггара лакхара форма автономни республика я. Цун ший Конституци я, ше чуйоагIача союзни республикан Конституцен ларда тIа хьа а яь, ший къаман паччахьалкхен белгалонаш тIа а йолаш. Автономни республикан вахара деррига доакъошка шерра бокъонаш дIа-юха ахийта.

Еррига союзни республикай цхьатарра экономически лард—боахама социалистически системеи экономика дегIайоалаяра, къахьегамхой вахар тоадара никъ. Из къаьгга гуш да вай нохч-ГIалгIай автономни республикага хьежача.

Паччахьа Iаьдал долча хана Нохч-ГIалгIай мохк тIехьаоиса, эсала боахам болаш, дийша нах кIезига болаш бар.

Советски Iаьдала шерашка Іоаткъама кIалхара а даьнна, ший лоIамах дола нохч-ГIалгIай къам ший вахара да а хинна даьттад. Лоацача хана Нохч-ГIалгIаи мехка хьалъяьи иоккхий заводаш, сихха дегIаиоагIаш латт мехкдаьттан, химически промышленность, цIаккха а ца даьча тайпара сиха а дика а хьалдеш латт нах чубаха ценош, хьалъяьй школаш, больницаш, берий бешамаш, яслеш, кхыйола культурни учрежденеш.

Советски Iаьдало нохчаштеи гIалгIаштеи шоаи наьна метталла йоазув деннад. Арадувлаш да нохчий а гIалгIай а меттала газеташ, книжкаш. Болх беш нохч-ГIалгIаи халхара а иллей а ансамбль, драматически театр да.

Автономен цхьаькха форма я автономни областаши къамий округаши. Цар шоай конституцен еце а цар бокъонаш дIаязъяь я уж чуйоагIача союзни республикай конституцеш тIа.

СССР паччахьалкхено хьахьокх Советий Мохк дукхача къамий мохк хилар.

1936 шера тIаийцача СССР-а Конституце тIа йоах Советски Социалистически Республикай Союз болхлойн ахархойн социалистически паччахьалкхе я.

Вай мехка социализм хьалъярца дIаяьхар эксплуататорски классаш. Iаьттан национализаци йича дIаяьлар помещикий класс. Фабрикаштеи, заводаштеи, банкаштеи, торгови предприятештеи национализаци йича дIаяьлар капиталистий классс. Эггара тIехьа дIабаьлар кулакаш.

Иштта хьал тIа советски общество латт шин классах—болхлойн ахархойн. Цхьабакъда уж классаш чIоагIа хувцаеннай. Капитализм йолаш болхлошка орудеши производствон средстваши яц — СССР-е болхлой класс цар да ше а я саго цхьаькха а эксплуатаци а яц цунна. Лоалла латтилга фуд хац колхозни ахархошта а. Цар шоай боахам лелабу дукхагIа долча даькъе ший доалахьа йолча машиналица, шийна паччахьалкхено массазза а леладе а мах боацаш а хьаеннача лаьтта.

Обществон экономике а классашта а юкъе хиннача хувцамаша торо хилийтар, кIоаргга культурни революци е. Из ярах дIадаькхар миллионаш нах дийша ца хилар, паччахьалкхен гIулакхаш кхоастадеча баха нах шерагIа юкъеоза, Іилман, техникан, искусстван деррига доакъошка дукха а кадраш хьалкхее, наха юкъе прогрессивни идеяш йоаржае торо хилийтар. СССР-е керттера идеологи марксизм-ленинизм къахьегамхой корта мукъален, халкъий цхьатарра бокъо хилара а доттагIлен а идеологи хилар.

Советски обществон белгало я болхлойн ахархойн экономически политически хьашташ цаIаш хилар.

СССР пролетариата диктатуран дунен тIа эггара хьалхара мохк бе. Советски социалистически обществе керттерча даькъе доал дер болхлой класс я. Из доашхаш да общественни производстверча цун доархIамга хьежача болхлой класс эггара хьалха латташ революционни класс хиларца. Цо кулгалду коммунистически общество хьалъеш кховсам лоаттабеча берригача къахьегамхошта, цу кховсама сийлахь-доккха декхараш кхоачашдара хьокхам лу. Цунца цхьана болхлой классо обществона доалду къахьегача шинна а класса доттагIал чIоагIдара тIехьа. Болхлойн ахархойн цхьоагIо Советски паччахьалкхен чIоагIагIа йола лард я.

Халкъа Iаьдала органаш къахьегамхой депутатий Советаш я. Уж я паччахьалкхен политически лард. Цар бе юрташкеи городашкеи моттигашкарча Советашкара дена СССР-а Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союз, кооперации, культурни-просветительни, иштта кхыйола обществаш.

Мишта а хьан а кулгалду цу организацешта, де лаьрхIар кхоачашдарна цар низ дIахьожабер мала ва?

Из тайпа организаци я сийлахьвоккхача В. И. Ленина хьаяь Советски Союза Коммунистически парти. СССР-а Конституцес маяхха парти паччахьалкхен ярашта санна общественни а ерригача къахьегамхой организацешта а кулгалдеш я.

Къахьегамхой хьашташ бахьан дукхача а шерашка турпале къовсам лоаттабарах цар тешам а беннаб цох, цар хьал а лоац из. Из Октябрьски революцен баьчча а из вIашагIъеллар я. Цун хьалхленца советски халкъ фашизмал котдаьлар. Цо советски обществона толамца хьалхле лелаю керда общество — коммунизм хьалъяь.

Чакхдаха оттадаь декхараш Iалаьмате доккха а бехктокхаме а хиларца деррига дуне цецдоаккхаш я ССКП XXI-ча съездо тIаийца коммунизм хьалъяра программа. ДIаяхача хана Коммунистически партен хьалхленца, кхоачашдаь декхараш санна толамца кхоачашъергья советски халкъо из сийлахь-йоккха программа а.

ССКП деррига советски халкъо политически кулгалхо я. Цун органаша цхьаккха а паччахьалкхен а бокъонаш телхаяц. Партес царна балха никъ хьех цига болх беш болча коммунисташка гIолла. Партийни группаш я хIара предприяте, стройке, совхозе учреждене. Цигара хьалхле лелаераш а мугIарера бола къахьегамхой а тешабарца партен решенеш чакхйоах цар.

Коммунистически парти нахага бакъдар дIаала кхерац. Цо майрра гучадоах промышленноста, юрта боахама, паччахьалкхен аппарата балха юкъера кхоачамбоацараш, цу кхоачамбоацарашца къовсам лоаттабе шерра юкъеоз къахьегамхой. Коммунистически парти низ болаш хилара тешал ду культ личностах даьнна зуламаш майрра партес дIадахаро а партена духьалара Маленкова, Молотова, Кагановича, Булганина группа гучаяккхаро а из новкъара дIаяккхаро а.

Коммунистически партес леладераш болхлой а ахархой а хьашташ да. Цудухьа царна хов къахьегамхой хьашташ бахьан ше ца кхоеш къовсам лоаттабер Коммунистически парти йолга. Цудухьа царна дукха а езаш цар хьаллоацаш я из. Коммунистически парти дукхха а миллионаш болча нахаца айхха новзаенна хиларца ба цун низ бухбувла хьаст.

Т. ТЕБОЕВ.

МОТТИГЕРЧА СОВЕТИЙ ДЕПУТАТАЛЛА КАНДИДАТАШ

Доярка Бекова Мовли

«Мишта ях хьо?» «Балха толамаш мишта доах Іа?—аьнна шийга хаттар дича, эхь хетташ жоп лу цо:

— Ферман кхыбола болхлой саннa ях со а, цар санна болх а бу аз.

Мовлеца болх беча нахаца къамаьл дича къахьегам безаш, дог цхьалха долаш саг из йолга ха хала дац.

1958 шера Мовле дош деннадар хIара Іаттагара 2200 килограмм шура яккха. ДIадахача шерашка яьхача шурийга хьажача лаккхара декхар дар цо тIаийцар. Из кхоачащце дуккха а къахьега дезаш дар.

Мовли халонех кхераш яц. Сецца ферме еча садайча мара чуйодац яз. Иштта къахьегарца ший декхар тIехкхоачащдир цо. ХIара Іаттагара 3028 килограмм шура яьккхар Мовле. Хьалха дIаяхача хана моттигерча тайпаех долча доахангара дуккха шура йоаккхалургъяц яхаш хинна уйла харц йир доярка Бекова Мовле.

ХIанз Мовле йоах, дIадахача шера аз декхар тIаийцадар хIара Іаттагара 2200 килограмм шура яккха. Цхьабакъда из дош луш сона хацар кхы а дуккхагIа шура якккха йийий. Со тешайора укхазарча доахангара 2000 килограммал тIех шура яккха хала да, яхаш.

ХIанз со теш доярка болх хала хиларах. ХIаьта а торонашка хьажача. уж хIанз а дукха я тха.

ССКП XXI-ча съезде нийса яьхад, пайда эцанза торонаш хIанз а дукха я, яхаш.

Сайна ду деннар кIезига хет сона. Семилеткан хьалхарча шера хIара фуражни Іаттагара 3500 килограмм шура йоаккхаргъя аз.

Бекова Мовле январа бетта шийна тIачIоагIбаьча 14 Іаттагара хIаранегара 200 килограмм шура яьккхай. Из дIадахача шера январа бетта цо яьккхачул 52 килограмм дуккхагIа я.

...Цудухьа лаьрхIар «Ингушски» совхоза цхьоалагIча отделенен болхлоша шоай собране тIа, МагIалбика къахьегамхой депутатий городской Совета депутаталла кандидат доярка Бекова Исраила Мовли оттае, аьнна. Уж тешаш ба гIалгIай къама дикача йоIо шийх бенна тешам боабергбоацилгах.

П. ГАГИЕВ.

Тха кандидат

«Старогрознефта» мехкдаьттан управленен строительни-монтажни цеха коллективо ший собране Старопромысловски районни Совета депутатий кандидаталла оттавир шоай цеха начальник Виктор Иванович Лядов.

Цеха начальник волаш болх бу цо 1958-а шера денз. Цу хана денз цех дуккха строительни машинаш йола, йоккха предприяти а хинна дIаэттай. Лаьттанцара болх 90 процент, вышко-монтажни балхаш 95 процент, турбаш йохкаш ду балхаш 85 процент, машинашца ду. Наха чубаха цIеношка деш а бурув теха яьннеи шоллагIча методашца болх бергболеи скважинашта промышленни объекташ еш а бархI миллион сом шера додаш балхаш ду цу цехо.

ДIадахача шера строительни материалаш ца тоъаш гIулакх эттача, болгарски доттагIаша еча тайпара етта кирпишк е гIулакх вIашIехьа доаккхача дакъа лаьцар нов. Лядовс. ЦаI ах миллион етта кирпишк е йиш хилар из бахьан долаш. Цо торо хилийтар нефтяникашта чубаха цIеношка де. Паччахьалкхен даь ца Іеш, бахача наха шоашта цIеношка деча а ела йиш хилар кирпишк. Районни Совета депутат а райсовета вахара гIулажхий комиссен председатель а ше хиларах тарра нов. Лядовс новкъостал ду бахача наха строймат ериалаш луча.

Нов. Лядов шоллагIа хорж Старопромысловски Райсовета депутаталла.

А. В. ТИЩЕНКО.

Ер кандидат хила мегаргва

«Галантерейщик» яхача артела членаша шоай юкъарча собране №226 йолча хоржамий округе гIолла Грозненски городской Совета депутатий кандидаталла вахийта оттавир цу артела контрольни мастер вола нов. Льянов Берса Мухарбик.

— Ше цу артеле болх бе волавеннача хана денз ший болх дика беш, балха тIехь хьокхам телаш, дика новкъост волаш хьавоагIа нов. Льянов Берса Мухарбик, — аьлар артела члена И. Иналовс. Городской Совете из воай викал вича дехке даргдац вай. Вай шийна бенна тешам харцбергбац цо, аьлар цо.

Льянов Мухарбика бу дика болх, цо общественни балха юкъе лоаца дика дакъа хилар дувцаш, из гIалгIай халкъа визза воI хилар дувцаш къамаьлаш дир артела членаша нн. Г. Григоряна, С. Ефиана, М. Удайнатовс, кхычар а.

Шевар раьза а волаш, «Галантерейщик» яхача артела членийн юкъарча собране соцам бир нов. Льянов Мухарбик шоай кандидаталла оттавае.

Я. БЕРГЕР.

Депутаталла вахийта оттаваь кандидат

Цхьа шу мара дац Хажиев Ахьмад Грознерча локомотивни депо слесаралла болх беш вола, хIаьта а дикача балхаца болхлошта ше дIаовзийтав цо. 140 процентал кIезигагIа цхьаькха бетта а кхоачашъяц Ахьмада балха норма. Цо ремонт яьча паровоза машинист тешаш хул кхы ханаьха тоабе ца безаш дукха эзараш километраш паровозо ергхиларах. ХIанз шоллагIа йола электросварщика специальность Іомаеш ва из.

Грознен городской Совете депутаталла вахийта кандидат оттаваьв нов. Хажиев депо болхлой коллективо.

АНОХОВ.

Химикий собрани

Грозненски химически завода боахама актива собрани хилар 10-ча феврале. Гулбеннараша йийцар 1958-ча шерарча балха итогехи укх шера коллективанна хьалхашка латтача декхарехи лаьца завода директора нов. Назаровс яь доклад.

Химически промышленность сихха дегIаярна партен XXI-ча съездоп ССКП ЦК майски Пленумои даь соцамаш кхоачащдеш дIадахача шерара фенол арахецара план 112,4 проценти ацетон арахецара план 112,9 проценти кхоачашъяьй химикаша. ДIадахача шера август бетта синтетически этилови спирт доаккхаш цехаш хьайийлача сиха Іомайир болхлоша из чоалхане производство. Планал совгIа массехк эзараш тоннаш феноли ацетони деннад Даьхенна химикаша.

Дукха дар завода балхаца кхоачамбоацараш а. Спирт доаккха цехаш ханнахьа яь ца ялар бахьан долаш вIашIехьа даланзар дIадахача шера спирт арахецара план кхоачашъе. Спирт даккхара план кхоачаш ца ярах, ерригача заводо арахеца шерара план а кхоачашъе вIашIехьа хиланзар. Хила еззача тайпара яцар балха дисциплина а. ДIадахача шера 414 ди дайра цхьабола болхлой балха хьа ца боагIаш.

Къаьст-къаьстача цехий балхаш ше дувцаш, нов. Назаровс белгалъяькхар шерара план 117,3 процент кхоачашъяь 12-гIа цехи, 111,9 процент кхоачашъяь 15-гIа цехи, иштта кхыяраши. Дукха а кхоачашде атта доацаш а декхараш да укх 1959-ча шера завода коллективанна хьалхашка латтараш. Уж сийленца кхоачащдарна шоай бола низ тIабахийта химикаша къахьега дезилга, балха дисциплина дика лелае езилга дийцар нов. Назаровс.

— ТIаккха мара вIашIехьадаргдац коммунистически къахьегама завод аьнна сийлен цIи яккха яхье яьннача завода коллектива уж декхараш кхоачашде,— аьлар дIахо Назаровс.

ХIанзалца шоай цехаша даь балхаш а тIаийца декхараш кхоачашдарна дола наькъаш а дувцаш къамаьлаш дир цехий начальникаша Галеговс, Брук, Поповс, Шиловс, Козловс. Цар шоай къамаьлашца белгалдаькхар цехашта эшаш йола материалаш арахьара тIакхухьилга тоаде дезилга.

А. АЛИБЕКОВ.

Тхога яздаьча, кепа ца техача письмой ларах

„Бехктокхаме оза бехке бараш"

Грознен мехкдаьтта института студенташа н.н. Костоев Бесланеи Арсемеков Іийсаси «СЕРДАЛО» редакцега каьхат дайтар, цу каьхата тIа дувцар 1959 шера 18 декабре шоашта дов даь хулиганаш бехктокхаме а ца озаш Ленински райпрокуратурои милицен райотделенои дIахийцаб, яхаш. Из гIулакх тахка аьнна каьхат дахьийтар редакцес республикан прокуратурага.

Нн. Костоевнеи Арсемековнеи даьча довна гIулакх юха тахка а бехке бола хулиганаш бехктокхаме оза а, аьнна Ленински района прокуратурага дахьийтад из гIулакх, яхаш хоамбу редакцега республикан прокуратурера.

Связа конторий болх тоабанза баргбац

ТIеххьарча хана «Сердало» газета редакцега МагIалбика а Наьсарен района а почтови отделеней балха юкъе дуккха а кхоачамбоацараш да, газеташ, письмоши нахага ханнахьа дIакхачийтац, бахача наьха цIеношка радио чуюллилга во леладу, яхаш письмош ихад. Цудухьа оаха цу районий юрташкара общественность юкъе а йолаш рейдаш яьй. Цу рейдий материалаш я укх лохера яраш.

МАГIАЛБИКЕРЧА СВЯЗА ГIУЛАКХАШ

ХIара денна-ден бIаьш газеташ, письмош, кхыйола корреспонденцеш бахача нахага дIакхоачийт МагIалбика связа конторан болхлоша. Шоай болх безаш а дика лелабеш а дуккха а болхлой ба цига.

Цхьабакъда, дувцанза даргдоацаш, хила йиш йоаца кхоачамбоацараш да МагIалбика связа конторан балха юкъе.

ГАЗЕТАШИ ПИСЬМОШИ ХАННАХЬА ДIАКХАЧИЙТАЦ

Город МагIалбике почтови корреспонденцеш доагIаш долча адресах дIа ца кхоачийташ моттигаш я, аьнна шийга аьлча, конторан начальника нов. Бервиновас, из иштта долга харц да аьнна тешал де хьагулбаьча городерча почтальонаша шоай начальник бакъйир. Из дар 3-ча феврале. Редакцега кхаьчараш харц хоамаш хила мег, аьнна хетадалийтар почтан болхлоша. ХIаьта а тохкам бича гучадаьлар письмош доагIача адресах дIа ца кхоачийташ моттигаш йолга. Из кIаьгга гучадаькхар 4-ча феврале нов. Бервинова йолча латкъа енача город МагIалбика Матросова цIерахча улицан 29 номер йолча цIагIа яхача Ахильговас. Цо йохар: «Со енай е сай письмош нахага дIа ма тела ала, 26-ча январе МагIалбике кхаьча письмо тахан сона йовзача кхалсаго хьаденнад сога хьадаьста а долаш, са письмош нахага дIа а телаш ца дешийтар дезар сона, сога доагIа письмош са адресах сога кхаьхьа деза. Соахка айса яздаь газеташ сайна во кхихьандаь укх шера вIалла а яздаьдац аз».

Из гIулакх техкача гучадаьлар Ахильговас яхар бакъдолга.

МагIалбике хинна Іац уж тайпа кхоачамбоацараш. «Ингушски» совхозерча болхлошка 2-ча феврале а тIехьа 28 январерa газеташ дIаккхачийта дацар Пседахерча почтови отделенес. Цу юрта вахача Цечоев Ислама Іийсайта ше яздаьча «Грозненски рабочий», «Ленинское знамя», «Сердало» яхача газетах январа бетта шишша номер мара дIакхаьчаяц. «Ингушски» совхозерча Яндиевана хIанз а хьаденнадац № 1 йола Крестьянка яха журнал. Уж тайпа масалаш дуккха а доаладе йиш йолаш да.

Пседахе бахача нахага почта дIакхачийтар во кIана лел, аьнна хаттар дича МагIалбика связа конторан начальника нов. Бердиновас йоах, цига почтальон лаха ца могаш шоаш дукха ха якхарах хиннад из, почтальонал болх бе безам болаш Пседахе саг вац. Из уйла йолаш ба ССКП МагIалбике горкома цхьабола болхлой а.

Иштта дий теш из, аьнна хьежача гучадоал е связа конторан болхлой а из тайпа уйла йола партен горкома болхлой а Пседахе почтальонал балха ва саг бокъонца лохаш ца хиннилга. Из къаьгга хьаьюкх укх бакъдолчо: почтальонал балха дIаэца со аьнна ена коммуниста Балоев Анасха йоI дIа а а ца эцаш йитай Пседахерча почтови отделенен начальника нов. Махначевас.

ТIеххьарча ханалца Пседахе санна воча хьал тIа хиннад Советское яхача юрта балха нахага почта дIакхачийтара гIулакх а. Почтальон воацаш дукха ха яьккхай цига.

РАДИО ХIАРА ЦIАГIА ХИЛА ЕЗА

Дувца дезаш дац советски нах коммунистически уйланца хьалкхебара радио мел боккха лоархIам болаш я. ДIадахача шера а ер шу доладелча денз а кIезига болх баьбац МагIалбика районе бахача наха радио юллаш. ХIаьта а баь болх тоъам болаш боацилга гучадоал бахача нахаца къамаьлаш дича. Оаха къамаьл мел даьр чIоагIа безам болаш ва ший цIагIа радио чуйилла. Из кхетадеш да. ХIанз вай Сийлахьбоккхача мехка коммунизм хьалъярна беш латта Іалаьмате боккха болх, цу балха юкъе доаха толамаш довза, вай мехкара а доазол дехьара а керда хоамаш ха безам ба советски наьха.

Къахьегамхой уж хьашташ кхоачащделга дика вIашагIделла чакхдаккха лерхIаш МагIалбика связа конторани совхоза Пседахерча 4-ча отделенени кулгалхоша дага а баьнна отделенен болхлошкара цар алапий дIаэцаш дIадахача шера радио чуйиллийта безам болчунгара хIаранегара 40 сом кIаласоцадир. Царех цхьабаршта радио чуйиллай, хIаьта дуккагIа бараш хIанз а радио йоацаш ба. Цу тIа а 2-ча феврале Пседахе хиннача нов. Бервиновай заместитела нов. Чевилевас радио чуйилланза болча наьха ахча юха дIале аьннад, йоах монтер волча нов. Байсахаров Махьмада.

Иштта хIана аьннад оаш аьлча нн. Бервиновасеи Чевилевасеи йоах, цкъа-дале царна радио юллаш дуккха бIоагIий а деза, шозалагIа-дале, оаш яха дукха радио езаш а бац уж, радио юллаш бIоагIий а догIийта шоашта свет чуйиллийта гIерт уж. ДIадахача шера декабра бетта денз радио цIагIа чуйиллийта ца могаш лел Пседахе ваха нов. Эсиев Эди а иштта кхыбола нах а. Кхо бутт хьалхагIа 4 тума дIа а денна ше бIоагIий а леха доллаше хIанз а радио цIагIа чуйиллийта ца могаш лел Пседахера Алироев Пусе Хаси а.

Тхона хетачоах, 4-ча отделене алапех ахча кIалсоцадаьча наха радио чуйилла декхарийла я связа контора. Царна меттел бахача кхыча наха а из гIулакх де декхарийла я из. ХIаьта радио а свет а шоай цIеношка хилча хIара советски сага санна. Пседахе бахача наха а дика хетарах тамаш е ягIац. Из вIашIехьа даккха хьажа еза МагIалбика горисполком а «Ингушски» совхоза дирекци а.

Бахача наьха цIеношка радио чуйиллар лакхехьа дийцача тайпара боккха лоархIам болаш да, цудухьа связа республикански управлени а МагIалбика горисполком а хьажа еза МагIалбика района юрташка хIара цIагIа радио йилларна фу де деза, лоархIам бе беза тахан дукха бIоагIий а дегIа радиолини юллача оагIорахьа тIехь-тIайоагIача хана наха цIеношка дергхилара а.

НАЬСАРЕН РАЙОН

МагIалбика связа конторе санна Наьсарен районе а ба шоай болх дика лелабеш болхлой.

Кантышева бахача наха дика сийдеш я почтальон Ульченко Мария. Цо болх бу массехк шу даьннад, цунна дика йовз ше гIулакх ду район. Дика болх барах массехказза совгIаташ тийннад цунна. Иштта болхлой кхы а ба.

Цхьабакъда, районе дуккха а нах ба почтови отделенен балха раьза боацаш. Цар дувц письмоши газеташ ший ханнахьа шоашка дIа ца кхоачилга. Из бакъ а да. Аьлти-Юртарча Мальсагов Хоасбота 1959 шера яздаь «Сердало» газет эггара хьалха 5-ча феврале мара денадац, Джамбуриев Назиранна цо яздаь «Сердалои», «Комсомольское племя» яхеи газеташ массехк номераш цхьана кхуьх.

Наьсарера Наьсар-Кертe гIолла почтови машина дIа мича хана гIоргъя, аьнна райсвяза конторера телефон тохаш ца хиларах а ший расписанех из машина ца лелаш хиларах а Наьсар-Кертера понтальон 3—4 сахьат наькъ тIа латта везаш хул почтови машинага хьежаш, цудухьа тIехьадувл почта нахага дIакхоачийтилга.

ГIаьзи-Юрта вIалла кхухьаш а яц почта. Ший ханнахьа дIакхачац почта Сурхо тIа а, Эккаж-къонгий юрта а, Наьсар-Кертe а. Масала, Сурхо тIа вIалла а почта еналц январе 1, 3, 4, 7, 8; 9; 11; 12; 13, 14, 15, 17, 18, 19, 22, 25; 28; 30; 31 деношка; хIаьта феврале 1, 2 деношка.

Эккаж-къонгий юрта почтови отделене 9-ча феврале ухкаш дар Албогачиев Уматтире, Цечоев Махьмад-Гире, Эльдиев Іийсай, Хидриев Ахьмада, Хамчиев ИсмаIали, Аушев Исраила, Толдиев Іалаудина, Хидриев Іабаса цIераш тIа а язъяь феврала бетта 1-чен 5-чен деношка арадаьнна «Сердало» яха газеташ, хIаьта 8-ча феврале арадаьнна «Сердало» газет царга дIакхачийтадар. ХIана да из иштта аьча почтови отделенен заведующе нов. Эльдиев ИбрахIима аьлар, диц а денна дада уж, аьнна.

Цига хинна Іац уж тайпа гIулакхаш, феврала бетта яздаь газеташ 8-ча феврале мара нахага дIакхачийта йиш йоацаш ихкад Яндарерча 80 подписчика, союзпечатера доставочни карточкаш хьа ца дайтарах, иштта хиннад кхыча отделенешка а.

Ала дезаш да Наьсарен районе дукхагIа йола почтови отделенеш болх бе хала долаш, готтача а, тишденнача а, шийлача цIеношка а йолга, цу тIа а цхьаннахьа а хьалтеха вывескаш яхкад из малагIча юрта отделени я ховргдолаш, йоахкача а, къаьнара, республика юхаметтаоттаяллехьа хинна вывескаш йолга, письмошта тIаетта почтови штемпелаш а къаьнара цIераш тIайолаш йолга.

Районе геттара а во вIашагIделла да бахача наьха цIеношка радио юллилга. Бокъонца радио цIеношка чуйилла цхьаккха а юрт яц. Оттаьча планах республикан связа управленерча строймонтажни управленес районе йилла езаш 8 км. фидернии, 28 км. абонентнии радиолини яр, хIаьта Сурхо тIа 10 км. зIанараш охка езаш а яр. БIарччача 1958 шера цхьаккха а хIама даьдац строймонтажни управленес, Наьсарен конторас ший болхлошца баь лоадам боаца болх мара.

Тхона хетачоах Наьсарен районе бахача наьха цIеношка радио йиллара гIулакх НГIАССР бувзама Управленен кулгалхоша 1958 шера тесса дита хиннад.

ХIаьта Наьсарен районе а МагIалбика а связа конторий берригача балхага хьежача тхона хеталу республикан бувзама управленес из дика тахка а беза, лоархIам боллаш тоабе а беза, аьнна.

Рейдови бригадан членаш: ГУНОЕВ Махьмад, «Ингушски» совхоза комсомольски организацен секретарь. ТЕБОЕВ Тухан, «Сердало» газета болхло. А. АХИЛЬГОВ, ВЛКСМ Наьсарен райкома инструктор. М. ДАСКИЕВ. «Ленина байракха» газета болхло. БУЗУРТАНОВ Башир, Назарановски совхоза Наьсар-Кертерча отделенен тракторист. ПАРОВ Сулейма, «Ленина байракха» газета болхло. АХРИЕВ Махьмад, «Сердало» газета болхло. АУШЕВ Махьмад, Сурхо тIарча юрта совета секретарь.

Хь.-Б. Муталиев

Чакхдоахаргдола гIулакхаш

(ОЧЕРК)

ССКП аргIан йоацача XXI съездо болх баьча укх дIадахача январеи февралеи деношка советски къахьегамхой дерригa дог-уйла цу съезда балхаца дар. Халкъа боахам гаргагIарча ворхI шера degIабоалабара контрольни цифраех лаьца нов. Н. С. Хрущевс съезде яьча теоратически кIоргга маIан долаш йолча докладага, съезда делегаташца цхьана, дош тувладалара кхераш ладийгIар вай мехкарча хIара къахьегамхочо.

«Вай хIанзе а хьаел коммунистически обществе чувода ниI», аьлар новкъоста Н. С. Хрущевс ерригача партен а дерригача советски халкъа а цIерагIа. ВорхI шера шана контрольни цифрашка, кизга чу санна, советски къахьегамхошта бIаргагу хIара республикан, краян, областан, районa, юрта, кхыметтел совхоза хIара отделенен боахама а культуран а гIулакха вIалла ца хеззаьча тайпара эргаяьнна йола шоай коммунизма кхоане.

* * *

Назарановски совхоза Эккажевски отделенен болхлоша — отделенен управляющи волча Газдиевгара денз говр-вордаца лелаш волча Араниев Джабраилага кхаччалца, массанеша а, чIоагIа уйлаш йир шоай отделенен балха хьакъехьа XXI съездал хьалхагIарча а из хиннача а деношка. Съезда деношка нов. Н. С. Хрущева а хIара делегата а къамаьлашка лерг дилла ладийгIар.

Укх отделене дукха а хьалха денз доладаь да хадданза кIирагIа шозза механизаторашца, бригадирашца, звеноводашца, кхы говзалаш йолча болхлошца цхьан дийнахьа агротехникаш лаьца агрономо Аушев Хьасанеи вокха дийнахьа хIанз лелаш йолча политикан лаьца отделенен управляюще Газдиевси занятеш елга.

Занятеш лелаераша агротехникан, хIанз лелаеча политикан хьакъехьа къамаьл дIадоладой а, курсашка дешаш бараша заняте дувца утттаду къоастам боллаш дола шоай отделенен боахама дешаш.

Иштта, отделенен болхлошта шоашта дагадоха доладаьд Эккажкъонгий юрта еттача кирпишкий завод юллилга. Из завод боахама хьисапе совхоза ахча е гIирса материалаш ца йолхаш йилла яла йоалл. Кирпишкаш хьаеш бола лоабат, ший дикилга а дуккхилга а диллача, дика лаьрхIа а бIаьннешца лоархIаш болча шерашка яхар-мо дукха болаш а ба. Эггара тIехьа йоале а, яюнь бетталехьа кирпашк лургъя цу заводо.

Мелла гIо хул щунах совхозе хьалде дезача гIирсашта а керда цIенош дергдолаш болча совхоза болхлошта а?

Хала да цу дикача гIулакха хам баь вала. Совхоза отделенен хьалхле лелаераша, дог ца а эккхаш, майрра новкъостал де деза из гIулакх хьинаре карийцаь болх беш волча бригадиранна Экажев Махьмада.

ДIадахача боахама шин шера — 1957—58-чи 1958—59-чи шерашка — отделенена зе хулаш болх бар чIоагIа Іаьткъа ба отделенена хьалхле лелаераш а цун дикагIа бола болхлой а. Укх гарггагIарча ворхI шера вай мехка йоаржжаяь коммунистически общество хьалъярна йола контрольни цифраш Іомаеш, цунах вай кхаьхьегамхошка кхоачаргйола геттара дукха вахара оаттонаш ювцаш, отделенен болхлошта геттара чIоагIа дег чу хайнай хIанзчул тIехьагIа отделенена пайда луш мара болх ца байтара уйла.

ДIадахача боахама шера цхьайола культураш гектара тIа дIайийнараш миссел а юха хьахиланзар гектара тIера. Масала, хIара гектара тIера 4,5 центнер коартолаш яьхар, гидуаргаш — 2,8 центнер, хьажкIаш — 9 центнер.

Укх шера хIара гектара тIера ерригача культурай боккха хьувкъам боаккхилга Іалащдарна чакхдаха лаьрхIача гIулакхашта юкъе дуккха а лоархIаме гIулакхаш да. Оздоев Аюп керте латташ йола отделенен тракторни бригада ССКП XXI съезда сийна социалистически яхье а яьнна ,совхоза плано оттаьча ханал хьаьха — 28 декабре тракторашшеи 11 январе тIехьаювзача инвентараи ремонт яь яьлар. Цул тIехьагIа бригадас доладаьд ше культураш дIаювргйолча лаьтташка кхо доккилга. БIаьстан гота ара ялалехьа лаьтта тоадаь яргъя из бригада. Цу тайпара, культурай хьувкъам айбарна чакхдаха лаьрхIача керттерча гIулакхех цхьа гIулакх даь даьннад отделене.

ДIадахача шин шера отделенен болх ве хулаш чакхбуалийтача бахьанех цаI лерхI отделенен хьалхле лелаераша ялаташтеи доакъарийнеи йола культураш хьайбай базашта а паччахьалкхен амбарашта а гаьнагарга хилара хьисап доацаш дIайийна хилар.

— Доакъара культураш,— йоах цар, — хьайбай базашка тIаувзара хьисап а доацаш дIаер бахьан долаш, уж тIаувзарг транспортах а алапена а дукха мах бахар тха. Укх шера из хургдац, хIана аьлча доакъарий культураш хьайбай базашта юхье юв.

Укх шера керттера дIайийна а дIае лаьрхIа а культураш ераш я: дIалийнад 1066 гектар кIа, 255 гектар мукх, дIаювргья коартолаш— 150 гектар, баьца даараш — 60 гектар, гидуаргаш — 500 гектар, ялатийна лаьрхIа йола хьажкIаш— 700 гектар, силосанна — 200 гектар, саудавски баьцаш — 200 гектар и. кх. дI.

Укх шера лаькха хьувкъам баькхара тIехьа лоаттабу къовсам хIанзчул тIехьагIа лоатто безаш ба. Из ба культураш агротехнико маяхара дика а ший ханнахьа а дIаер, цIена а ший ханнахьа а оасар дар, йоа ца айташ, Іан кIал ца йохийташ культураш ший ханнахьа пачхьалкхен амбарашка, хIаьта доакъар хьайбай базашка кхачийтар.

Ужи уж доацаш кхы дуккхеи гIулакхаш чакхдахарца укх шерара юртбоахама шу отделенена 2 миллион сом пайда хулаш чакхдаккха уйла я отделенен хьалхле лелаерий, хIаьта отделенен хIара болхло цунах дIакхетаваь, цу балха дог ураоттадаь а ва.

Боахамана чIоагIа лоархIаме дола бакъахьара гIулакхаш да отделене гIолла хIанз чакхдаха доладаь: 1-гIа май тIакхоачаш отделенен хIара болхлочун цIагIа электрически сердал чуюлларгйолаш я. Каш сийрдадаькхал йоаца бусйоагорг лаьттача лоаман гIалгIачун тховкIийле «Ильича лампо» сийрда якхар моллагIа дола боахама лоархIамера гIулакх хинна ца Іеш, политически доккха маIан дола хIама да. Укх шера юлларгъя пекарни; гуралехьа болх беш хургъя бани. Эккаж-къонгий юрта хIара вахархочун цIагIа радио йоалл.

Отделенен оалхазарий боахама хIама а укх шера чIоагIа тоадала деза. Укх шера цар хьалле йолаю, кIал йолаш йола котамий ферма ше йолаш, 8000 боабашки 3000 москали хургйола керда оалхазарий ферма. ХIанз цу ферманна боккха Іам боаккхаш латт.

Укх шера паччахьалкхенна духхьал цхьа оалхазарий дулх дIалургда отделенен 150 центнерал кIезигагIа доацаш. Из отделенена пайда луш хIама да. 1961 шера 100000 оалхазар хилийта лерхI отделене.

Отделенен курал а доаккхал а шийха доаллаш йола моттиг я МТФ а цига болх беш бола нах а. Эггара хьалха доахан чудоахкаш дола отар хьоахаргда. Чакхдаллалца асфальтах йилла кIийле, хIара Іаттанна цементах да хьай, кIал дехкаш кIалхьарцар. Тхо тIанийсденнача хана, доахан делкъийна фега а хий мала а ара а даьха, царна кIалхара кхо доаккхаш а бийсанна керда кIалхьарцар деш а боахкар возчикаш Араниев Джабраил, Албогачиев Юсап, Хидриев Салман, иштта кхыбараш. Гуш да МТФ заведующи волча Кациев Султана ший болх, оарцагIваьнна, дер-уйла тIадаххийта беш хилар. Доярка Цечоева Дугархана, Картоева Мале, РукъиIата, Арсамакова Банате, 60 шу даьннача Костоева Кайпас укх тIеххьарча хана хIара Іатто дийнахьа луча шурий боарам дукхха лакхбаьб.

Къаьстта я Іаьсий латта моттиг. ЦIена а паргIата а да уж латта оагилгаш. Гуш да Іаьсий леладеш йолча Элканова Маржана йоахко еш, хьожаш царна Іунал делга. Іаьсий диза, тIера чо бижа болаш, degIа тIара цIена да.

— Іаьсий говза да, — йоах Маржана.—Іаьсашта гIулакх деш хилча, се кIаьд ца луш санна хет сона. Хьеста а хьесташ, Іехаю со цар...

Сомий бешамаш йоацча, лакхача сийнача гаьнаша дIаьха Іындоргіаш цаувттадеча дунен ираз дизза хила йиш яц.

Боахама гIулакха тоалуш, чIоагIлуш йоагIа юрт бешамашца а хозъяла еза. Дега тоам беш хоза ягIа юрта йисте, СурхотIе уллача оагIорахьа 16 гектар лаьттан тIа урагIъяха хIанз тIехьагIа егIа сомий къона гаьнаш. ХIанз укх бIаьсти дIаг ена 40 гектара тIа дIаелла сомий гаьнаш йолаш а я отделенега. Из царна новкъостал де а хьаллаца а дезаш гIулакх да. Эккаж-къонгий юртара школа а йистара ца латта мег из бакъахьара гIулакх чакхдоаккхаш.

Школера дешархойи хьехархойи коллектив а декхарийла я низ кхо ца беш иштта гаьнаш егIа юрт хозъеча хьинаре дакъа а лоацаш новкъостал де. Цу гIулакха йизза йоахко а яь школен коллектив оарцатIа яккха еза из гIулакх дизза кхоачащдарна.

ХIанз укх сахьате Назарановски совхоза Эккажевски отделене латта гIулакхаш царех хьага тоам болаш вIашIехьа да. Цар вIашIехьа хилар фуд аьлча, из да уж чакхдахарна эшаш мел йола торонаш отделенена хьалхле лелаерашка йолаш хилар, хIаьта отделенен нах ССКП XXI съезда турпален решенеша цу гIулакха дегаш ураоттадаь а ба.

Цар аьттув балба!

Яндарерча хьайбай ферме

Назарановски совхоза Яндарерча отделене доккха а зIамига а 512 бежан да. Уж доахан чудоахкаде башха дика помещенеш я цига. ХIанз латташ йола ха хьайбашта гIулакх дера эггара халагIа йола ха я. Дукха гIулакхаш да хьайбашта хIанз де дезараш: ший ханнахьа доакъар дилла, хий моладе, кIалхьарцар де деза царна, цIенде деза уж.

Кхы а дукхагIа болх ба доярка ше безар. Яндарерча ферме болх беш пхиъ доярка я. Барттайна а шоайла вIашши новкъостал деш а дIахьо цар шоай болх.

Тхо цу ферме кхаьчача хана отделенен завхозаца, доахан цIенде херхаш хIана лац Іа, яхаш гIаръеш йоаллар Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета депутат йола доярка нов. Котикова Тамара. Доаханга хьежача атта кхетаде йиш йолаш дар цо иштта тIагIертта хехаш хIана дех. Доахан бIеха дар. Болх иштта лел шун, аьнна хьаттача, Тамарас аьлар иштта лел доаханга хьежача ховргда шоана, цхьабакъда дин-бийсеи ца къовсаш болх-м бу оаха. Цоах тешa мегаргволаш дар тхона бIаргадайнар. Дукха ха йоацаш Пхьиле-къонгий юртарча отделенера Іодоаладаьча доаханна тара дацар цар гIулакх даь доахан. Яндарерча отделенера доахан Іунал дика деш леладаь хиларца тоаденна, бIара хьежача дега салоIам хулаш дар.

Котикова Тамарас а, Котиева Маржана а, Юнусова РабиIата а, Хамхоева Іайшета а, Хамхоева Насапхана а хIанз Іан замах а хIара фуражни Іатта лаьрхIа дийнахьа 5—6 килограмм шура йоахх. ССКП XXI-ча съездо оттадаь дехкараш доккхий долга ха а ховш дерригa хьинар тIадахийта болх беш ба уж.

Іаьсий доахкача отар чу ваьлча, цу чура порядок бIаргаяйча хатта безам боагIаргба мала ва укхаза болх беш, аьнна. Укхаза нах чубахача цIеношка санна цIена я, Іаьсашта яь клеткаш кIира теха къегаш я. Іаьсий дог гIоздоаккхаш цIена а тоаденна а да. Іаьсашка хьожаш бола Котикова Дебахани Чесигова Хьаваи шоай болх безаш, хьаьнала къахьегаш, хьайбаех дог лозаш хилар бIаргагургда Іаьсий латтача отар чу ваьнначоа.

Фермерча болхлошца къамаьл дича гучадоал отделенен кулгалхоша болхлой вахара хьал тоадарна йоахко кIезига еш хилар. ДукхагIа бараш латкъаш бар тика тIа маьхх, фатаген, шекар наггахьа мара хилац яхаш, ферме Іо а дена уж товараш цига дохкилга-м дувца а дезац. КIезига йоахко ю доярка доаго дахчанца Іалашбара а. Дийнахь а бус а хьайбашка хьожаш боахкача болхлошта бахара эша гIулакхаш чIоагIа теркам тIабахийта леладе деза совхоза а отделенен а кулгалхоша. ЦIагIа эшаш долча хIаман уйла е ца езаш хилча шоаш болча производстве дукхагIа безам тIабодаш болх бергба царг.

Т. ТУГАНОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Мехка 18 миллион тонн болат дала

ПЕКИН, 13-ча феврале (ТАСС). Синьхуа яхача агентствоо хьахойтачох, «Жэньминь жибао» яхача газето ший передовой статья тIа язду, 18 миллион тонн болат даккха лоаттабу къовсам — китайски халкъа 1959 шерара кертера декхар да. Из декхар кхоачащдича, КНР-е цхьан шера доаккха болат 7 миллион тонн дукхагIа хургда, яхаш язду газето. Из Iалаьмате боккха лоархIам болаш хургда республикан беррига боахам лаккбеча.

18 миллион тонн болат даккхара декхар кхоачащдаро КНР-ерча болат лоаладеча оборудованен низ а лаккберба.

ТIом хилийтарна тIахьехьаш ва американски тIема теоретик

БОНН, 10 феврале. (ТАСС). Берлине латта гIулаккаш вIаштIехьа дахарна яь советски предложенеш кхоачаш ца хилийта лерхIаш шоай бола низ кийчбе яхаш малхбузехьара паччахьалкхенаш тIахьех «Дер шпигель» яхача гамбургски журнала ше яьча интервью тIа американски военни теоретика Киссингера. Нахахьа санна Англии Франции раьза ца хуле а, США-и Малхбузен Германии декхарийла ба Берлин бахьан долаш из гIулакх чакхдаккха, аьнна, хет Киссингера.

ДукхагIа долча къамаьлаца Киссингера юьц ше вIашагIъелла «ограниченни тIемаех» йола теори, хIаьта кхыйола НАТО чуйоагIа паччахьалкхенаш санна Малхбузен Германи а атомни герзаца кийчйича бокхахьа а мот цунна.

Керттерча Европе атомни герз доаца зона ярна Польшас еннача предложенена духьал эгIазалон къамаьлаш ду Киссингера.

Штрауса даь милитаристски къамаьл

БОНН, 12 феврале. (ТАСС). ФРГ-ан оборонан министра Штрауса Фильсхофене (Бавария) християнски — социальни союза митинге къамаьл дир. Берлински деша хьакъехьарча советски предложенешта къиза духьал довла нах тIахьийхар що, цунца дувзаденна советски Iаьдала духьалара къамаьл а деш.

ДПА агентствос беча хоамах, Штрауса аьлар, цу гIулакха тIехьа НАТО-н доаккъашхо хиларах тарра ФРГ-ана малхбузера паччахьалкхенаш новкъостал де декхарийла хилар а хьоадеш, хIанз ховргда союз духьал даьсса кьхат дий, аьнна.

Дортмунде баха нах цу города районе английски ракетни герза база йиллара духьал хилар чIоагIа новкъа долаш дийцар цо. «Берлини Германии лорае вай кIийча хиларах Советаш цхьанна а секунда шек хуртIоацаш» гIулакх отталар духьа Малхбузерча Германе ракетни герза базаш яхка раьза хилар англичанаш, йоах Штрауса. ФРГ-ан оборонан министра цIаькха а къамаьл дир Европе атомни герз доаца зона йиллера духьал.

Алжира къам мукъадаккхара армен коммюнике

КАИР, 11 феврале. Алжирски къам мукъадаккхара армес арахьхкача коммюнике тIа хоам бу, 31-ча январе денз 6-ча феврале кхачалца къам мукъадаккхара архьен отрядаш французски эскараш 237-зза вIашагIа летад, яхаш. Цу юкъа 575 французски салтеи эсаари ве а вийнав, 275-нена човнаш а льй.

Алжирца йохаяьй 8 французски военни самолети, 8 километр аьшка саьргий карташ.

Вьетнама Демократически Республике мехка эггара хьалхара «Шиен Танг» («Победа») яха легкови автомобиль арахийцай. «Волга» яхача советски машина кепехь хьаьь я из машина.

Сурта тIа: «Шиен Танг» яха легкови автомобиль.

Вьетнамски информационни агентствон сурт.

Миллионер вола шофер

28 шу дала доал Захаров Николай Филиппович шоферал болх беш вола. Дукха наькъаш таха а техкад, дайза а дайзад, дика балха говзал а Iомаяьй Захаровс цу йIаьхача хана. Из шоферал болх беш волча хана денз цIаккха а хьарцаяц цун машин, хIаьта ер ше бахьан новкъа зе-зулам а хиннадац. Хlанз Грозненрча химически заводе болх беш ва Захаров. Сакъердам хургба цу 28 шера масса километр цо никъ баьб хайча. ЛаьрхIача из хилар миллион совгIа километр. 4 шу да ГАЗ-51 яхача машина тIа Захаровс болх бу. Цу хана денз планах 130 эзар километр яха езача 290 эзар километр капитальни ремонт ца еш никъ баьб машино, 40 эзар сом совгIа кхо а деш. Новкъосташта дукха везаш а цар лоархIаш а ва Захаров.

МоллагIча къонача шоферо шийга хIама хаьттача дала жоп хул говзача шофера.

ЗАСОРИН Г.

Автотранспорт кхерам боацаш лелаяра бокъонаш кхоачашъе еза

Денна шерлуш латтача вай халкъа боахама транспорта керттера дакъа да автотранспорт. Хи тIарча, фецарча, машиннаькъа транспорто а санна, автомобильни транспорто кхоачаде деззача моттиг дIакхоачаду халкъа боахама мухьаш, промышленностена эшаш йола бедал.

Цудухьа цIенхошта а бехктокхаме а декхар тIадож из гIулакх дизза кхоачашде дезаш болча шофераштa.

Цхьабакъда, хIанз водителаштa юкъе нийслу шоай декхарий хам ца бещ, машинаш лехкара бокъонаш телхаеш бола шофераш. Масала, Наьсарен районерча автоинспекце бIарг локкаш долча даькъа тIа — районерча а Баку — Москва бодача керторча наькъа тIа а гуча бувл уж. Царех ва № ГЕ 23-13 йолча ГАЗ-93 яхача автомашина тIа Грозненрча АТК болх беш вола Дукаев Вели, № ГЕ 27-90 йолча ГАЗ-51 яхача автомашина тIа Грозненрча турбасе болх беш волча Лисянский Василена кабина чу кхо саг а хоаваь воагIаш гучаваларах, 2-гIа талон яла йийзар. Машина бокъонах ца лелаяр бахьан долаш 1-гIа талон дIа а яьккха шоллагIа талон шийна еннайоллашехьа а, кхы ла ца дувгIаш, самосвала тIа ши саг а хоаваь воагIаш лаьцар Дукаев, цудухьа 3-гIа талон яла езаш хилар цунна.

Цхьабакъда, шоай болх дика а ховш а лелабеш, хоастабе а сий де а мегаргболаш шофераш а ба тха районе. Царех ба «Октября 40 шу» яхача совхозера Полонкоев Жабраили Гадиев Якъуби, «Назрановски» совхозера А. Богатыреви И. Мухиеви, Орджоникидзевски АТК-ара Х. Кодзоев, Наьсарен Райпора Б. Торшхоев. Цудухьа хадданза, ца йохаш болх беш хьайоагIа цар лелаю автомашинаш. Масала, капитальни ремонт ца еш шийгарча къаьнача машинаца 90 эзар км. никъ баьб Богатыреве. Цул совнагIа автоинспекцена а чIоагIа новкъостал ду цар болх нийса дIабахьарна.

С. МАЛЬСАГОВ,
Наьсарен районера автоинспектор.

Массане а декхар да из

Вай мехка Коммунизм котъякхарна хиланза даргдоацаш да, къахьегамхой коммунистически хьисапе кхетабелга, хьалха дIаяхача ханах юхедисаьча гIулакхашта духьал къовсам хадданза лелабелга. Уж хьалха дIаяхача ханах юхедисаь гIулакхаш, къаьнача общество традицеш хилар бахьан долаш хIанз а коммунизм хьалъяра, вай экономика, культура дегIайоалаяра йоаккха новкъарло хул.

Наьха кхетам чура дIаяхача ханах юхедисаь гIулакхаш дIадахара доккха деккар тIадуж коллективана.

Цхьа йолча хана, саг гIалат воал, доагIача хана цунна гIо де, эшшача хана цун йоакхо е, цунна дика оамалаш а, дика гIулакхаш а Iомаде саг ца хилар бахьан долаш.

Коля С. заводе балха эттача хана эхь-эздел а долаш, нахаца хоза къамаьл де а ховш, новкъоста гIо де а дика къахьега а шийна тIадилла гIулакх дика кхоачашде а ховш вар. Кастта комсомоле дIайийцар из, хIаьта деша а волавелар. Болхлой кагирхой школера хоамаш аха даьлар, Коля занятешка ахац, во деш, яхаш. Комсомола комитета члено, хIанад хьа школера гIулакхаш иштта во аьнна хаьттача, цIеношъ деш ва со, цудухьа деша йиш хилац сога, аьлар Коляс. Цул тIехьагIа каст-каста къаракъ менна, веха волаш аха а ваьлар из балха, хIаьта цкъа кинотеатре нахаха латаш воаллача комсомольски патруль а тIакхаьчар цунна. Болх во бе ваьлар Коля.

Комсомольски организации комсомола комитети цIенхаштта корзагIа яьлар комсомолец Коля, шоай новкъост, талхаш латтилга хайча. Цун гIулакхаш тахка лаьрхIар цар. Наьнаца а лоалахошца а къамаьл дир. Нанас дийцар, ший воI деша ца ухаш сеца хилар а, балхара чу веча, мичахьа ух ца ховш, цхьаннахьа из ухаш хилар а, дукхагIа йолча хана веха волаш из цIагIа чуухаш хилар а.

Кастта гучадаьлар Коля С. воча компанеца дIа а кхийтта доккха зулам дергдолча дIакхаьча хинна хилар.

Коллектив оарцагIа ялар бахьан долаш, новкъосташа цун йоакхо яр бахьан долаш кIалхара ваьлар из цу воча гIулакхех.

Цу тайпарча воча гIулакхашта саг кIала висара бехктокхаме хул цхьайолча хана ший ханнахьа цунна новкъостал ца даь цун новкъостий а.

Столярни изделей завода болхло, комсомолец хинна Демельханов Э. цхьа зулам а даь суде вахача завода коллектив тамаш еш яр. Миштa даьд цу комсомольца из зулам, йоахар цар. Цхьа бахьан доацаш хилац цхьаькха а хIама. Къахьегама дисциплина а телхаеш, веха а волаш балха из ухача хана теркал вацар цхьанне а. Кхыметтел цу завода директор Атуев а цу бакъдарашта новкъазара вувлар. Комсомольски организацес а е цехерча новкъосташа а теркал дацар Демельханова леладу гIулакхаш. Цудухьа юхера а суде вахар из.

Предприятей коллективаш общественни организацей болхлойи декхарийла ба, зIамига дале а, зулам деш волча сага ший ханнахьа гIо де, из бакъахьарча новкъа ваккха.

ЧIоагIа новкъа хул цхьайолча хана вай городера кагий нах бIеха мотт бувцаш, еппараш еш, кхыдола эзелаца доаца гIулакхаш деш бIаргабайча. Цул чIоагIагIа новкъа хул уж гIулакхаш бIарга а гуш, царна бIара а хьежаш латташ вай гражданаш бIаргабайча.

Бакъ лоц цу гIулакха юкъе гIерта безараш, бехктокхаме бараш, духхьал цхьа милицонераш ба яха нах. Цхьан милицен, общественно новкъостал деш ца хилча, хIама де вIаштIехьадаргдац. Городерча берригача къахьегамхой декхар да зулам деча наха духьал хадданза къовсам лелабар.

В. ИВАНОВ,
ВЛКСМ Орджоникидзевски райкома секретарь.

Пайдане лотерея

Укх шера 1-ча феврале денз дохка доладаьд 1959-ча шерарча РСФСР-а ахчан хIамай лотерея билеташ Грозне а вай республикерча районашка а.

Билеташ дехкаш да кулгакарарча ахчах сберегательни кассашкеи, тикашкеи, бувзама учрежденешкеи, газетий киоскашкеи, театрашкеи, поездашкеи.

Хьалха хиннача лотерея хьисапе учрежденешкеи, предприятешкеи, организацешкеи дохкаргдац кердача лотереян билеташ.

Билеташ дохка доладаьча хьалхарча деноша хьахьоьх вай республике бахача наха боккхача безамца лотерея билеташ йийеш хилар. Толамца из гIулакх дIахьош хиларах хоам бу МагIалбикера, Гудермессера, Сунженски а кхыча а районашкара. Цо хьахьоьх лоацца ча хана хьалхагIа арахийца билеташ дехка даргхилар. Цул тIехьагIа долалургда шоаллагIча выпусках арадаьнна билеташ а дохка.

Г. ИНДИКОВ.

Массазза а болх бу кинолектори

Роза Люксембурга цIерачча улица гIарча санитарни просвещенен ЦIагIа политически Iилманиш хьехам дIабоаржабеча обществон Нохч-ГIалгIай отделенес вIашагIъеллай массаза а болх бу кинолектори.

Цига хIара ерача дийнахьа ешаргйолаш я тайп-тайпарча темаех лекцеш.

П. ПОПОВ.

Хьехархо пенсех яхай

№ 51 йолча железнодорожни школан хьехархой коллективои дешархошеи наькъа яьккхай пенсех яха къаьна хьехархо Мария Всеволодовна Ярощевская.

38 шера хьехархочун болх баьб новкъоста Ярощевскаяс. Цун къахьегам правительственни совгIаташца белгалбаьккхаб. Цунна еннай Ленина ордени Къахьегама �цIеча байракха ордени.

Из наькъа яьккхара хетаяь хиннача вечере цун новкъосташа а, дешархоша а, дешархой даьша-ноаноша а даьча къамаьлаша хьахьоьхар из массанена а езаш, дика ший гIулакх довзаш хьехархо хиннa хилар. Деза совгIаташ а делар цунна.

С. АБУХАСАНОВ.

Грипп кхераме лазар да

Гуйреи Iан — эггара аттагIа грипп дIа-юха даржаш йола ха я. Цу хана Iуйрийна а сайрийна а автобусашка, трамвайшка дукха вIашагIбетталу нах. Школашкеи, лакхерча дешара заведенешкеи деша багIача дешархоех хьалъюз классаши, аудитореши, библиотекаши, общежитеши. Иштта дукха нах вIашагIкхиттача атта дIа-юха доал грипп.

Грипп чIоагIа кхераме лазар да, хIаьта цун осложнени хилар кхераш а цамогаш волчунгара из хьадалар кхераш а хила беза нах.

Грипп дIа-юха доал кхейкаварца, Iиршинг даларца, вIаши юхье дIаэтта къамаьл дарца, дIа-юха кулгаш теларца, хIаьта иштта цамогаш волчо леладеча предметашца: мерех хьекхача йовлакхаца, кулгагI хьекхача гатаца, пхьегIашца, иштта кхыдарашца.

Грипп кхийттача хана дегI мелдале, шийла хеташ, маьженаш кагъеш санна хеташ, корта лазаш, чIоаггIа дегIаца йовхал йолаш хул цамогаш вола саг. Цхьайолча хана цIаьхха а халача формах а хул из.

Бакъда йIовхал йоацаш, цамогаш вар холонга ваха а хила йиш я из.

Цамогаш вар а цунна гонахьара бараш а декхарийла ба из кхераме лазар дIа-юха ца далийта. Цудухьа кхайкавеча хана а, Iиршинг доалача хана а, бати мержи йовлакхаца дIакъовла еза, каст-кастта кулгаш дулаш цIено лелае еза, degI шел ца доллийташ когаш бIайха а бекъа а лелабеш, юкъара гата ца леладеш, каст-кастта цIагIа керда фо чухецаш, кердача фега аравувлаш хила веза цамогаш вола саг.

Цамогаш волчунга хежача хана, бати мержи диъазза вIашка диллача хикисеца дIакъовла еза, хIаьта хикиси хIара денна дитта а цунна аьшк етта а еза. Улгаш дила деза хлорни известa 10 процент раствор техача хица.

Къаьстта кхераме да грипп кагийча берашта.

Лораде бераш гриппах — ма ахийта уж грипп дола нах болча цIагIа чу, лазара хьалхара белгалонаш яьлча ма ахийта бераш яслешка, школе, детсаде.

Гриппах цамогаш долча бера нана, цунна хIама хьокхача хана, гIулакх деча хана, хикисеца бати мержи дIакъувла,цIено лелае декхарийла я.

Гриппа духьала къовсам лелабара правилаш лорае!

А. ВОРОНОВ,
республикански санитарни просвещенен ЦIен методист-лор.

Цу гIулакхага хьажа декхарийла я Райпо

«Бетташ, бетташ кхера а батI» яхача кицах-тарра, сов дукха дувцаш кIорда а даь йийлайий а хац, Наьсарен РайПО-е ТIой-юрта книжни магазин хьайийлай цхьа бутт хьалха. Цхьабакъда, тика болх юртарча къахьегамхошта а дешархошта а эшшача тайпара вIаштIехьа баккхарна даь цхьаккха а хIама дац. Тика чу цхьаккха тайпа учебникаш а литература а дешархошта эшача хIамех цхьаькха хIама а хьатIаденадац.

Къаьстта во латт наьна метта учебникаш художественни литературеи Iалащдара гIулакх. Цхьаккха тайпа наьна меттал литература ТIой-юртарча книжни тика чу таханалца хиланза да, хIаьта укх тIехьарча хана Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен издательствос кепа теха арадаьннад гIалгIай меттала тоъал дукха литература.

Деша цхьаькха тайпара литература ца хилар бахьан долаш дешархой яьна меттала дешара гIулакх во латт ТIой-юртарча юкъерча школе, къаьстта лаккехьарча классашка а латташ.

Цу гIулакхага Наьсарен РайПО хьажа декхарийла я.

Я. ОСМИЕВ.

Спортивни болх айбара тIехьа

Наьха унахцIено лораелга, физически могаш бола нах хьалхкебелга керттера дарех декхар лоархI Коммунистически партеси Советски правительствоси. Цудухьа физкультуреи спорти дIахо degIайоалаяра хадданза йоакхо ю вай мехка

Физически культуреи спорти degIайоалае, физически низ бола кагирхой хьалкхебе йоккхий торонаш я вай республике. Бизза цу торонех пайда эца а дуккха кагирхой спорта юкъе оза а спортивни организацешта новкъостал де декхарийла я комсомола комитеташи комсомольски первични организацеши, кхы йола общественни организацеши.

Духьал физкультуреи спорти лелаяь ца Iеш хадданза шоай политически кхетам лакхбеш, дешара боарам лакхбеш, керда говзалаш карарзаеш хила беза советски кагирхой.

Цу дешашта хетаяь яр укх деношка хиннача физкультурникий республикански активе НГIАССР Министрий Совета председателла заместителла нов. С. А. Атиевс яь «Республикерча физкультурни балхах а из тоабара гIулакхех а» яха доклад.

Спортсменаши физкультурникаш хинна ца Iеш кхы дуккха партийнии общественни организацей викалаш а, предприятейи учрежденейи хьалхле лелаераш а бар цу активе.

С. СУЛТАНОВ.

Редактора зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерачча кинотеатре Кхаь зала чу «Голубая стрела» яха фильм.

Йоккха зал. Долалу 10, 12.20, 2.40, 5, 7.20, 9.40. ЗIамига зал № 1. Долалу 8.30, 10.50, 1.10, 3.30, 5.50, 8.10; 10.20. ЗIамига зал № 2. Долалу 9, 11.20, 5.40, 4, 6.20, 8.40.

ЗIамига зал № 3 — **«Фанфары любви».** Долалу 9.15, 1.45, 2.15, 4.45, 7.35, 9.55.

«Родина» яхача кинотеатре «Голубая стрела» — Долалу 8.30, 1.15, 5.40, 10. **«Кочубей».** — Долалу 10.40, 3.15, 7.50.

РСФСР финансай Министерствос арахийца 1958 шерара ахчан-хIамай лотереян билеташ Iалашде шоашта

Диазза арахецаш я лотереяш, хIара арахийца лотереяшта къаьстта хургьа кхажа тиражаш укх шера:

хьалхагIа арахийцача билеташта 15 апреле Москве;
шозлагIа арахийцача билеташта 30 июне Куйбышеве;
кхоазлагIа арахийцача билеташта 15 сентябре Горьке;
диазлагIа арахийцача билеташта 30 ноябре Свердловске.

Кхадж бенача тиражашка ловзаргдац билета тIа белгалъяьча хана арахийца билеташ мара.

Билета мах 3 сом ба.

Даьхкача кхажамашта юкъе хургьа: «Волгеи» «Москвичи» яха автомашинаш, цхьа квартира йола цIенош, мотоциклаш, пианинаш, холодильникаш, кIувсаш, баянаш, аккордеонаш, пандараш, радиолаш; радиоприемникаш, телевизораш, велосипедаш, пхьарсах доахьду сахьаташ, фотоаппараташ, барзкъаш дуттеи барзкъаш тегеи машинаш, оренбургски петара цхаралаш, кхыйола дуккхача маьха хIамаши ахчеи.

Арахийца дерригача билетех 50 процент долча билетий кхадж боагIаргба.

Лотереян билеташ дохк карарча ахчах сберегательни кассашка, магазинашка, система учрежденешка, газеташ дохкача киоскашка, кинотеатрашка, машиннаькъашта лелача поездашка, вокзалашка.

Нохч-ГIалгIай АССР гоструйсберкассийн госкредитен Управлени.

ССР СОЮЗА СВЯЗА МИНИСТЕРСТВА
СОЮЗПЕЧАТЬ
1959-ча шера ПОДПИСКА хьайийлай республикан газета
„СЕРДАЛО“

ССКП Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лаккехьарча Совета а орган.

Газета арадувл гIалгIай меттала кIиранна шозза.
Газета язвалара мах:
3 бетта — 5 сом 20 кеп.
6 бетта —10 сом 40 кеп.
12 бетта —20 сом 80 кеп.
Къаьсттача цхьан газета мах — 20 кеп.

МАССАВАРГ «СЕРДАЛО» ЯХАЧА ГАЗЕТА ХАННАХЬА ДIАЯЗЛЕ!

Подпискаш дIаийю массайолча городий а, районний а связи конторашкеи, отделенешкеи, агентствашкеи, «Союзпечата» киоскашкеи, хIаьта заводашкарчеи керда цIенош дечарчеи, организацешкарчеи, учрежденешкарчеи, учебни заведенешкарчеи, совхозашкарчеи, МТС-шкарчеи, колхозашкарчеи общественни уполномоченнаша а.

Пенсей гIулакхах лаьца

Коммунистически партес чIоагIа йоакхо ю къахьегамхой материальнии культурнии вахар-хьал лаккдара. Цунах тешал ду «1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIаоара контрольни цифрех» ССКП XXI-ча съезде нов. Н. С. Хрущевс яьча докладо а.

Къаьстта теркам тIабахийтаб къабеннача наьха, инвалидий, кхаба саг воацаш бисаьча дезалий йоакхо ярна. ВорхI шерарча плана тIа оттадаьд къахьегамхой пенсей гIулакх тоаде аьнна. Ши шу совгIа ха я ССКП XX-ча съездо даьча соцамех оттадаь паччахьалкхен пенсех дола Закон мехка чухь дола. Цу законах доагIача пенсей юккъера боарам къабеннача нахаи тIема гIулакхе болча наьха дезалаштеи шозза, инвалидашта 1,5-зза, болхлойи гIулалакхерча наьхеи дезалашта 64 процент лакхбаьб.

ВорхI шерарча плана тIа кIезига пенсеш телача наха уж лакхде оттадаьд. 1966 шера къаваларах луш дола бетта доагIа 300 сом пенси 450—500 сомага кхоачаш лакхдергда. Инвалидашта а кхаба саг воацача дезала а доагIа пенси лакхдергда. Цу дерригенеша тешал ду дIахо а вай Даьхен боахам лакхбеча хьаьнала болх беш болча къахьегамхой йоакхо Коммунистически партеси советски правительствоси Iалаьмате чIоагIа еш хиларах.

Паччахьалкхен пенсех дола Закон мишта кхоачашду вай республике?

Республика юхаметтаоттаярах дувзаденна, нохчийн гIалгIайн шоаш баьхача моттигашка цIабахкарах, цар пенсей гIулакх уж баьхачара хьадехаш, уж ханнахьа учете овттабеш, царна хан-ханнахьа пенсеш луш дукха болх бе безаш хилар социальни Iалашвара отделий. ЛоархIам боллаш дукхагIа хилар пенсионераш. Социальни Iалашвара районни отделаш шоай декхараш дика кхоачашдеш я, чIоагIа теркам тIабохиит цар пенсионераша деча хаттарашта, законах доацаш паччахьалкхен пенсеш хьожадеш а из даьлуш а моттигаш хилийтац. Иштта болх берех я Сталински (зав. нов. Абраменко А. И.), Старопромысловски (зав. нов. Мурашкин К. Н.), Грозненски (зав. нов. Ляув К. П.), Шелковски (зав. нов. Джарджуманова А. П.) районни социальни Iалашвара отделаш.

Цхьабакъда, пенсионни законаш ца хар бахьан долаш ца доагIача пенси хьожадаь а, е из доагIачул кIезигагIа, дукхагIа денна а моттигаш я. Дукха нийслуш да, Райсо заведующес а боккхагIа бола инспекторaш а пенси хьожадеи пенсех доагIа ахча дIаэцеи хьачутелача документашка цIенхашта ца хьожилга. Юртарча районашка пенси хьожадеча эша юрта боахамца бувзам болаш вац аьнна пенсионерашта 523 справка енна моттиг я, цу гIулакхо ца доагIаш 200 эзар сом паччахьалкхен ахча далийтар. Уж справкаш телара гIулакх Iалаьмате во латтар Курчалоевски, Саясановски, Веденски, Советски районий юрта Советашка. Харц документах пенсионерашта совлен тийнна ахча юха метта оттадеш латт.

Колхозех совхозаш йича, даймaн совхозий болхлой а хинна дIаайттачa колхозникашта къахьегама стажахи доагIаш хиннача алапехи документаш мел бакъахьа деннад а хьожаш болх баьб, шоашта пенси хьожадар цар дIадийхача. Республикерча совхозашка ца доагIаш стажахи алапехи документаш денна 60 моттиг гучаяьккхай, из бахьан ца доагIаш денна 80 эзар сом ахча а долаш. Совхозий болхлоша харцахьа леладаьча цу гIулакхех йола материалаш следственни органашка дIачуеннай. Цхьабакъда, цу материалашка хьожилга Iалаьмате мела-м лел. 1958 шера август бетта материал дIачуеннайоллашехьа, Шалински прокуратурас даь хьаховш хIама дац хIанзалца. Вай Республиликерча учрежденейи предприятейи цхьаболча хьалхле лелераша вIалла бехктокхаме ца хеташ тел къахьегама стажахи балхах доагIача алапехи дола документаш. Грозненски сомийи баьца даарийи совхоза дирекцес 1958 шера март бетта гражданина Г. къахьегама книжка делар, 26 шу балха стаж а йолаш. Цу гIулакхах, гуча даьлар гражданина Г. совхозе цхьа шу совгIа мара болх баь ца хилар.

Совнархоза СМУ хьалхле лелаераша болх баь хиларах тешаш а утттабеш, справкаш тел. Из гIулакх вIалла мегаргдолаш дац. Иштта документаш теларо паччахьалкхен ахча харцахьа доадайт.

Иштта гIулакхаш тохкаш оттаяьча материалашта тIагIолла паччахьалкхен пенси мишта луш да а из хьожадеш малагIа документаш эш а бахача нахага дIадовзийташ цхьан дийнахьара семинараш яьй республикан юрта районий юрта Совета председателашцеи секретарашцеи цхьана. Дика вIаштIехьа яьккха чакхъяьлар уж семинараш Ачхой-Мартановски, Шалински, кхыча а районашка. Къабелча шоаш Iалашбеш дола советски законаш довза чIоагIа безам да къахьегамхой. Цудухьа чIоагIа теркам тIабахийта беза пенсех дола законаш наха довзийтара.

Вай республике къаьстта лоархIам болаш да из гIулакх, хIана аьча, дукха нохчийн гIалгIайн ба регистраци янза мара сесаги долаш дахаш. Нагахьа санна цIен-да е нанана елча, уж законах доагIача таипара регистраци яь беще, цар дезала пенси доагIаргдац пенсех долча законах. ЧоагIа во да регистраци яь ца хилар бахьан долаш, паччахьалкхен пенси эцилга вIаштIехьа даккха йиш йоацаш дукха нохчийн гIалгIайн хилар. Къаьнарча Iаьдалах регистраци а ца еш, мари сесаги дахаро законах доагIа пенси далийтац. Цудухьа, массане а регистраци яь, дIадаккха деза из гIулакх. Масала, Урус-Мартановски районе мар венначул тIехьагIа гражданкана Батаева Нюрийна шин бера паччахьалкхен пенси даланзар, цо ший маьрца регистраци янза хиларах. Иштта регистраци ца яр бахьан долаш пенси ца луш йитар мар венначул тIехьагIа пенси доагIа Шалински районерча Автура яхача юртара гражданка Мациева а.

Вай республикерча колхозех совхозаш яьй. Совхозашка болх баьча а гIулакхерча а наьха къахьегама стаж хул пенси хьожаде йиш йолаш. Законах мадоагIара мари сесаги хилара регистраци йича мара дезала пенси хьожде бокъо яц. Цудухьа боккха лоархIам болаш да регистраци яр.

Къахьегамхой вахара хьал тоадара чIоагIа йоакхо ю Советски паччахьалкхено. Къахьегамхой паччахьалкхено Iалашбергбола льготаш денна нах дукхагIа хул. Паччахьалкхен пенсех дола жерда закон арадаьча денз, балха стаж йизза йоацашехьа а, къавелча пенси эцара бокъо шеръяьй, нагахьа санна 1958 шера июль бутт тIакхаччалца болх беш хиннача болхлочо къаваларах тийна пенси хьожадар болх беш волашехьа а, дIадеха деза хиннацале, хIанз балхара хьаваьннаначул тIехьагIа бутт баллаца де йиш я из.

Нохч-ГIалгIай АССР-а совхозашка даиман бахаш, болх беш болча болхлошта, специалисташта, гIулакхерча наха, 0,25 га беш йоллашехьа а, 1958 шера сентябрь бетта денз городе сана пенси лу, 0,15 гала дукхагIа йолча кхыча юрта бахача наха городе лучул 15 процент кIезигагIа пенси доагIашехьа а.

Къахьегамхошта паччахьалкхен пенсех дола закон дизза дIадовзийта наха юкъе денна кхетам болх бе беза. Райсо аппараташца цхьана из болх бергболаш цу гIулакха юкъе оза беза активисташ-пенсионераш, профсоюзни организацей болхлой, юрта Советий актив.

Халкъа боахам degIабоалабара Iалаьмате йоккхача перспективаша дог гIоздаьккха, социальни Iалашвара отделий болхлоша чIоагIо яьй коммунистически хьисапе болх бе, паччахьалкхен средствaш лорае, пенсионерий а къахьегамхой а хаттарашта дукхагIа теркам тIабахийта.

ДУГАЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР-а Социальни Iалашвара Министра заместитель.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: Редактора — 2-41-23, редактора зам. — 2-07-01, бехктокхама секретара — 2-25-72, корректорске — 2-30-91, партийни вахареи экономикани отделий 2-25-72.

СФ00269. 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революцен проспект, 30/3. Заказ № 1158.